

LUPTA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82. —

.. .. APARE
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserțiunile după învoială.
Scrisori neîncercate se refuză.

Izolarea socială.

Inter arma—silent musae. Vechiul adevăr o fi el adevăr și astăzi. Dl Iorga îl profesază, neclintit — și ca prieten al muselor dsa declară război — zgomotului de arme. Noi, luptătorii de aici ar trebui să răspundem, că energia oțelită în ciocnirile de arme îi este tot atât de necesară existenței și vieții noastre neadormite și conștii; cum închinarea înaintea zinelor senine ale frumosului îi este necesară înălțării noastre sufletești, curățirii și nobilității gândurilor noastre. Și am mai putea să răspundem, că viața unui neam este cu mult mai complicată, decât să poți căuta înălțarea și fericirea neamului în o activitate unilaterală, ori-cât de mare ar fi înșămănătatea acelei activități, ci numai o lucrare armonică în toate direcțiile, pe toate căările spre cari nevoile știute, ori simțite îl împing pe un neam oarecare. Aceste nevoi izvoresc din însăși viața neamurilor, din împrejurările între cari ea se desfășoară, dar și din împrejurări cari stau înafară de voința neamurilor. Pentru aceea și pornirile spre luptă împotriva primejdiilor și dușmanilor de toată viața și spița, ori

spre alinătoare și curățitoare închinare la altare, urmează cu mult mai organic și mai instinctiv din nevoile vieții neamurilor, decât să se poată dicta dela catedră, că acum să ne închinăm, acum să ne pregătim de bătaie. Capetelor luminate ale unui neam le mai rămâne să aibă o privire limpede asupra pornirilor din castrele proprii precum și asupra pornirilor dușmane, să îndrepteze, să țină legătură și unire între forțele, cari luptă sub același steag, să dea și alarmă în vremi de primejdie. Dar a striga în toiul unei lupte aprinse „părăsiți lupta aceasta“ — ni-se pare lucru și zadarnic și pricinuitor de încurcătură.

Dar nu o polemie cu dl Iorga voiam. Nici să schimbăm proverbi vechi și cuminți. Și să ni se ierte mica abatere dela firul de idei, pe care vom să'l urmăim închinându-l tocmai muzelor.

Legea noastră poruncește post și înfrânare pe vremea, când se nimește să scriem aceste. Și muzele se sfiesc la noi nu numai de zgomotul de arme, ci și de opreliștele legii. Dar pregătirile se fac pretutindeni de pe acum, pentruca să nu se mai facă

risipă cu aceste în dulcele zilelor de cășlegi.

Tinerimea veselă, cu gândurile mai puțin întunecate de greul vieții este aproape pretutindeni urzitoare plăcerilor sociale și a sărbătorilor închinare muzelor.

Dragi ne sunt tinerii în această activitate a lor, ce le șade atât de bine. Dar atât purtările tinerimei, precum și manifestațiile sociale sunt pentru noi, în modestele întocmiri ale vieții noastre naționale de o înșămănătate cu mult mai mare, decât să ne oprim la mulțumirea sufletească ce am avea-o pentru-că se face ceva, pentru-că reușește câte ceva, fie ce o fi.

Trebue să luăm aminte și la ce se face și cum se face.

Tendințe, dușmane nouă, încearcă din vreme în vreme a se vâra și la vetrele noastre și a turbura pacea și curățenia lor.

Purtătorii acestor tendințe înțeleg și înșămănătatea, pe care tinerimea o are în croirea sorții unui neam și le place să și întinză mreja, pentru a i atrage pe tineri sub puterea lor. Mrejile se întind de a dreptul uneori, dar prea adese-ori dușmanii sunt mai șireți și își caută — durere își și află — prin-

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA“.

Un fir vrăjit.

... Un sfert de veac a trecut de atunci.

Mâna, care 'ți scria odinoară destăinuri de iubire pătimașă, în nesfârșite zbuciumări de dor nepotolit, se oprește azi sfioasă pe hârtie.

Ai zis să nu-ți mai scriu. Ai zis? Sau că numai un glas străin a trecut pustiitor prin sufletul meu, cum trece vântul prin coșul desvelit al casei mele și-mi întoarce fumul înăbușitor.

Nu, nu... Du-te vânt năprasnic și urlă prin pustiiri reci și lasă să-mi ardă focul; în flăcări mari să-mi lumineze și la căldura lui să-mi revăd, să-mi resimt viața.....

E bun chinul, mi-e scump. Și de sunt moarte bucuriile, el redeșteaptă amințirile dragi.

Vino mai aproape.... Ființa ta caldă topește părta deasă a vremii și zimbire-ți duice din nou mă străbate... Mai aproape, remăi! Să te privesc în față...

Tânăra, radioasă întocmai cum erai odinoară! Mâna ta... Vorbește-mi și răzi.. Ah! râsul tău de demult!

Il ascult și se redeschid comorile câmpului auriu și din bolta ceriului albastru îmi răsună simfonii....

Sunt iar eu. Vezi, n'am murit. Am renăscut.

Credeai, că iubirea moare? Poți s-o zdrobești, s-o strivești, rămâne vie. Sătană ce arde în foc, Sirenă din fundul mărilor sau Inger plutind în văzduh, cu hrană din nimic, ne ia sufletul, și nu moare.

...Sunt iar tânărul de douăzeci de ani, în mijlocul unei săli pline de lumină și veselie unde întâia oară te văd cum te oprești din vals, aproape lângă mine și cavalerul duce la buze mâna ta gingașă, lăsată sărutării, cu o zâmbire, care mă face să tremur, dus depe lume.....

Un val ce apucă luntrișoara, smulge cârma și o înneacă în spuma lui. Și ce-i de vină valul, dacă s'a pus muritorul în calea lui?

Mi-am întors capul în altă parte și o teamă de moarte m'a cuprins. Tu mă

segetai cu ochi-ți negri, fixați, asupra mea, cu o cruzime nendurată.

Purtam haina lungă a teologilor și totuși nu te-ai sfiit, ai trimis pe cavalerul tău să mă ducă în fața ta, fără să-ți pese, că aud și cuvintele-ți șoptite:

...Distins băiat...

Am stat smerit, orbiț de albeața obrazilor tăi ca și de găteala-ți strălucitoare.

Vlad, soțul tău, de câteva zile, te mânca din ochi, mândru, că te are. Iar tu, vedit te-ai cutremurat de apropierea lui. Zâmbirea-ți senină de fecioară se prefăcea în grima nervoasă a suferinței, după cum el căuta să-ți cerșească o vorbă, sau că întindea mâna-i tremurătoare de mișcare sufletească, să-ți atingă haina.

Prin unghere se șopteau legende de tot soiul. Femeile te priveau cu pizmă, te admirau și te sfășiau. Nimeni nu te înțelegea.

Poate nici tu nu te-ai înțeles.

Altfel ce-ai fi căutat aci trandafir alb, crescut în seră? Nu ți-ar fi fost mai bine afară, în zona răsăritului, adiat de vânt, în belșugul soarelui, fără acoperiș de aur, perle și mătasuri? Nu-ți era

tre noi unelte conștii, ori neconștii, cari să le slujească. În acest caz ispita și primejdia e mai mare.

Dar cum dușmanii știu în ce chip să-și întinză mreșile, astfel așteptăm ca și tinerimea noastră și toți aranjatorii de manifestații sociale să înțeleagă rosturile vieții neamului nostru și să ne știe apăra vetrele de uneltirile și aleșuirile dușmane.

Ne-a băgat soarta în același căzan de organizație de stat cu alte neamuri. — Dacă ne împăcăm cu această soartă, fiind că e mai puternică decât noi, trebuie să ne aducem aminte totdeauna, ca în timp ce cerem a ne împărtăși ca națiune egal îndreptățită la formațiunea de stat din care facem parte, — viața noastră națională neatârnată de a altor neamuri și neamestecată cu altele să ni-o cinstim și să o păstrăm întreagă și curată, neatinsă de boare străină.

Nici drepturi, nici putere nu i se cuvine și nu poate să-i fie de folos unui neam, care nu știe să se prețuiască pe sine însuși și să păstreze ceea-ce are.

Cu dragostea ce o avem pentru tinerimea noastră, avem și toată încrederea în sentimentele și conștiința acestei tinerimi.

Aleșuirile dușmane n'au putut să o abată nici odată pe căi rătăcite. Dar a provocat în sinul ei totdeauna frământări, cari au lăsat în urma lor lumină și au oțelit simțirile.

Acest memento prietinesc, pe care îl dăm în aceste rânduri, să-i întărească pe tineri a stăruii și pe viitor pe cărările bune și prielnice dezvoltării vieții noastre naționale, de cari nici în trecut nu i-au putut abate aleșuirile dușmane.

N'avem nevoie, deși chiar condamnăm contactul social cu elemente, cari ne sunt dușmane. Oprească-se tot contactul cu acestea între marginile celor

mai inevitabile forme de bunăcuviință necesară între oameni civilizați. Dar viața noastră socială să ni-o păstrăm românească. Petrecerile, cari se aranjează, cu sărbătorești manifestații sociale, să fie românești pentru a se înjgheba cu priință în armonia dezvoltării vieții noastre spre o țință lămurită, care pe toți trebuie să ne însuflețească.

Tinerimea noastră, viitorul națiunii să statorzeze, în întâiul loc, pildă de virtute și de conștiință.

Alegerile în Croația. Rând pe rând să sting nădejile banului Rakodczay: partidele politice nu vreau să intre în vorbă cu el, coaliția sârbo-croată nu se descompune, iar partidele croate se înțeleg reciproc ca alegerile și candidaturile să se facă împotriva maghiarilor.

Comitetul executiv al partidului drepturilor (care face parte din coaliția croato-sârbă) a ținut ieri o ședință în care a hotărât că și pe viitor rămâne în sinul coaliției. În același timp a fixat și candidaturile.

Deputatul Supilo se declară și el într'un interesant articol publicat în cel mai de frunte ziar croat «Obzor».

Lozinca companiei electorale — zice între altele — trebuie să fie să punem capăt domniei limbei maghiare în Croația. Cei ce ar voi să transpună lupta pe alt teren, se fac slujbașii guvernului ungar. Se fac trădători cei cari nu vor lupta pentru drepturile limbei croate în Croația. Spre acest scop poporul are nevoie de o armă nouă, care nu i-o poate da decât sufragiul universal.

Dr. Frank pe care Wekerle îl învitase la audiență, a pornit proces de calomniare împotriva profesorului universitar Klaić și a egumenului Cherubin, fiindcă au comunicat ziarelor că ar fi «pactat» cu guvernul ungar.

Rezultatul acțiunii lui Rakodczay e, prin urmare, apropierea între partidele croate îndușmănite.

Coaliția și sufragiul universal. Guvernul «național», născut în semnul sufragiului universal, nu răspunde la interpelații ce i s'au adresat în repețite rânduri în chestia introducerii sufragiului universal. Odată, de mult, contele Andrassy, fiul lustrului său tată, a promis că în curând va depune pe biuroul Camerei proiectul atât de mult așteptat.

De-atunci au trecut luni și din făgăduințele d-lui ministru nu ni-am ales decât cu o campanie împotriva sufragiului universal — în presa străină. Ziarul din Londra «Standard» publică în numărul său din urmă un articol, — comandat și plătit prin biroul de presă al «marelui» cabinet — în care combate sufragiul universal.

În Ungaria se manifestează temeri — zice Standard între altele — că prin introducerea sufragiului universal în Ungaria luptele interne vor lua un caracter și mai grav.... După ce în Ungaria locuiesc multe naționalități, cari în ce privește nivelul cultural se deosebesc mult deolaltă ar fi absolut de neînțeles, dacă maghiarii mai înaintați în cultură ar ceda domnia maorității-adunături a naționalităților.... Problema pe care bărbății de stat ai Ungariei trebuie s'o rezolve e, ca sufragiul universal să se introducă de așa fel încât echilibrul actual al puterii politice să rămână nealterat. *Judeca a istoriei, precum și opinia publică de azi îi va scuza și justifica pe maghiari, dacă vor face tot ce pot, ca să mențină puterea politică în Ungaria.*

Nu mai încape nici o îndoială că articolul acesta exprimă vederile — cunoscute de mult — ale guvernului coaliționist, despre care mai dăunazi a scris Mocsáry Lajos că e în stare să facă orice numai să-și rămână la guvern....

Cu toate aceste, însă, chestia sufragiului universal va trebui pusă la ordinea zilei cel mult la primăvara viitoare. Și-atunci ori sufragiu universal cinstit, ori cadere rușinoasă....

Tulipanii. În primăvara anului trecut, răsărit în Ungaria o floare ciudată: lăleaua politică, tulipanul național. Patriotii și pa-

milă de sufletu-ți fraged, care era să se ofilească aci, fără să-și poată desveli petalele curate și de o bogăție, care vezi cum îi îmbată pe toți din jurul tău?....

Am rămas cu spatele de un stâlp, privind cum te răpeau din brațe în brațe, îndoită de mijlocul tău subțire și cum îți se bătea pieptul fraged în dansul nebun fără odihnă, până în zori....

La plecare am ridicat în urma ta un boboc de trandafir galben, răsucit cu un fir de păr, din părul tău negru, bogat în bucle și lucitor, cum n'am mai văzut altul.

M'ai simțit. Mi-ai zâmbit iar, ca mai nainte, și mi-ai întins mâna mică, desbrăcată de mânășă, vorbindu-mi încet, voalat, de parcă am fost o clipă numai noi doi, în mijlocul unei feerii, în timp ce pământul cu toată lumea se perdea în nemărginire....

— Să vii la mine. Semeni cu un frate al meu, cu cel mai iubit... Și ai ochii albaștri, ca viorelele, florile mele favorite....

M'am deșteptat acasă, bijbăind în întunerecul odăiței mele. Dar lumină de

său aprinsă cu grija bobocului strâns în mână n'a luminat nici odată așa chip fermecat de fericire.

Le am și acum aci, comoara de fir de păr, d'impreună cu bobocul uscat, aproape pulvere. N'am dat nimic vântului. Vânt năprasnic! Du-ți cântul lugubru prin deșerturi reci, eu îmi strâng comoara. Mă învie parfumul foilor uscate și firul de păr îmi leagă în șir, clipă cu clipă, anii bogatei mele vieți.

În ziua următoare des de dimineață m'am dus până la scările albe de piatră, ale casei tale. Slugile scuturau covoarele cântând, trânteau ușile și se certau între ele să nu se facă zgomot, că dorm «cei de sus».

— Lasă-i să doarmă, ce am eu cu ei dacă dorm....

Am eșit în stradă și am privit cele șapte ferestre, strălucind în soare, dela catul alt doilea, unde știam că ești tu... Și doar trebuia să străbat prin ziduri, ca să te văd, să vorbesc cu tine? Nu-mi eșiseși tu în cale luminoasă pe scările albe și-mi trimiteai zâmbirea-ți din toate acele ferestre? De sus și până la mine

o singură ființă, o singură sărutare, o topea ușile, cari mi-te ascundeau, și în călzea piatra bătută cu zăpadă de supticioarele mele....

Apoi te vedeam zilnic trecând în fosi-nire de mătasă, întovărășită de curte-zani și prietine tot așa de gărite, cazorzoane strălucitoare, pe când în sufletul meu de copil sărac și sălbatic, se plămăuia tot mai bogată și mai luminoasă viața simplă, plină de harul și înțelepciunea Provăduitorului divin.

Post, biserică, rugăciune și iubire, unde la altar îmi slujiai preoteasă, renouind zilnic focul tuturor simțirilor Dumnezești.

M'ai găsit la poarta casei tale și m'ai luat sus în odaia ta.

Aruncată pe o dormeză, cu un scaun aproape, unde mi-ai arătat să șez, descheindu-ți haina ce te supăra la gât, c-oftare:

— Ah, sunt obosită.... Atâtea vizite atâta lume.

După secundă de tăcere:

— De ce nu vii mai des la mine? Nu știi ce bine mi pare, când te văd... Acas-

trioatele cu moșii de mii de jugăre au dat lozinca nobilă: să nu mai cumpere nici un maghiar cu sentimente patriotice mărfuri dela Austriaci. Si patrioții au ascultat glasul acesta și n'au mai cumpărat decât mărfuri de proveniență indigenă.

Lucru ciudat însă. Cu toate aceste, exportul Austriei în Ungaria niciodată n'a fost atît de mare decît chiar în anul în care a răsărit tulipanul național. În anul 1906 Austria a importat în Ungaria mărfuri în valoare de 1195 milioane 140 mii de coroane, adică cu 186 milioane 749 mii de coroane mai mult decît în 1905. Nu noi o spunem aceasta, ci o spune biroul central al statisticii oficiale.

«În anii din urmă, par'că am fi început a ne emancipa de sub producția austriacă; dela 1901 până la 1905 importul Austriei s'a redus dela 78.89 la 74 procente. Față cu această reducere, anul 1906 ne prezintă o decadentă însemnată. Bilanțul exportului și importului nostru din și în Austria se încheie cu un pasiv de 122 de milioane».

Cea ce vrea să zică numai atîta că în era tulipanului am dat Austriei 122 de milioane de coroane mai mult decît ni-a dat ea pentru produsele ce le-am exportat noi în Austria.

Aceasta e icoana fidelă a patriotismului feudal!

Nou disident. Schriffert József, deputat ales în Ciaba, membru al partidului Kossuthist, a anunțat Excelenței Sale d-lui Francisc Kossuth că iasă din sînul partidului Kossuthist care a votat ridicarea cotei. «E împotriva convingerii mele să mai fac parte dintr'un partid care aduce țării o nouă sarcină grea».

Șoarecii încearcă să fugă... Corabia e aproape să se scufunde.

Votarea cotei. Dintre 450 de deputați, la ședința de Duminecă, când s'a votat ridicarea cotei, au votat pentru ridicare 173, contra ei 30, iar absenți au fost 246 de deputați...

Rând pe rând au votat pentru cotă miniștrii: Iekelfalussy, Iosipovich, Kossuth, Wekerle, Zichy Ala-

eram mulți, frații mei, aci sunt singură. Intotdeauna singură și când sunt în lume și cu cât sunt mai mulți în jurul meu....

Am pus ochii în pământ, căci de vorbeam, trebuia să isbucnească o furtună.

— De ce ești așa timid? Profesorii D-tale îmi spun, că nu-ți e așa firea... O să-ți faci o bursă să studiezi mai departe, în Germania. Știi? Îți pare bine?

Ingănai un «da». Apoi m'ai întrebat de frați, surori și de părinții mei.

Ne-am despărțit prietini, așa de prietini, încât într'o zi senină de Maiu ai cerut să te duc acasă la noi; pe o alee umbroasă, aproape de păduriță, la marginea orașului.... Dar n'ai fost mulțămită. Și eu pășeam măhnit lângă tine însoțindu-te în curând spre casa ta.

— Dar așa sunteți de săraci? Bieții oameni! Nici o canapea n'aveți! Și ce macaturi vechi!.... Apoi așa slabe-s surorile. Cum se poate D-ta frumos să ai așa surori? Mai ales Leniți, săraca.

Un nor trecu peste fața ta albă și se cobori în sufletul meu. Te-am dus până la poartă, apoi sărutând cu răceală de-

dăr, Apponyi, Darányi, Günther... numai Andrassy n'a putut să voteze fiind absent.

Păcat că revoluționarii de odinioară au ajuns deja consilieri de curte... Acum și-ar fi câștigat adevărate merite ca să ajungă la această distincție...

ROMÂNIA.

Corpurile legiuitoare.

Camera

Ședința de la 22 Decembre.

Ședința se deschide la ora 2, prezenți fiind 122 deputați.

Presidează dl M. Ferechide.

Pe banca ministerială domnul Ionel Brătianu.

Dl Ionel Brătianu, depune un proiect de lege privitor la deschidere și anulări de credite pe seama ministerului de interne.

Dl Alex. Djuvara depune raportul privitor la proiectul de lege al tocmelilor agricole.

Discuția acestui proiect se fixează pentru Marți.

D-l Graur, cere se i-se comunice datele statistice relative la arendașii străini, ale pământurilor ținute în arândă de acești arândăși, precum și asupra numărului de coloniști străini, cari vin în țară, aceștia constituind un mare pericol pentru țărani. D-sa are nevoie de aceste date statistice pentru a se servi de ele cu ocazia discutării proiectului de lege al contractelor agricole.

Dl M. Ferechide anunță viitoarea ședință pentru Marți.

Ședința se ridică la ora 2 și 15 m.

Senatul

Ședința de la 22 Decembre.

Ședința se deschide la orele 2.30.

Prezidiază dl Costescu Comăneanu, vice-președinte.

Pe banca ministerială d-nii A. Carp, Sp. Haret și Ioan Brătianu.

Sunt prezenți 95 d-ni senatori.

Dl Demetrian. Am primit două petițiuni dintre cari una dela locuitorii comunei Leu, prin care se plîng că n'au ce mânca și nici nutreț pentru vite. Aduc la cunoștința senatului acest lucru și-l rog să interviev.

Dl A. Carp. Sunt Băncile populare de unde țărani pot să-și procure mijloacele de trai. Nu e bine să se ceară dela stat și numai dela stat.

Cât despre vite, s'a dat voe, atunci când era nevoie să pască în pădurile Statului. Ei cer și acum acest lucru, dar nu se mai poate pentru-că pădurea în cari pasc vitele se strică.

Am găsit mijlocul însă, să ajut pe cei de pe marginea Dunărei dându-le muguri de salcie.

Dl Dr. Râmniceanu. Oare numai cei dela țară merită să fie ajutați? cei dela oraș nu? (Apl.)

Țărani așteaptă pământ și până să li-se dea stau la cărciumi în loc să muncească. Nu e nevoie se ajutam pe țărani, cari nu muncesc și au avut îndrăzneala să dea foc la grâu astă-primăvară. Acum să mai sufere.

În Ilfov, nu mai departe, n'au voit să iasă cu plugurile. Au fost forțați și de abia au arat 80 pogoane din 700.

Dl Ion Brătianu. Trebuie să dăm educație țaranului pentru ca în anii răi să nu recurgă la Stat.

Guvernul totuși va ajuta prin instituțiile de credit pe țărani ca să nu moară de foame nici ei nici vitele lor. (Aplauze.)

Discuția se încheie.

Dl Enacovici citește raportul comisiei de socoteli a Senatului, care este primit.

Ne mai fiind nimic la ordinea zilei, d-nii senatori trec în secțiuni.

Ședința se ridică la orele 3, anunțându-se cea viitoare pentru Marți 11 Decembrie.

getele tale aristocrate, m'am întors repede acasă, la ai mei.

Leniți își potrivea părul înaintea oglinzii, gânditoare și amărâtă. Când mă văzu tresări, mâniaoasă:

— De ce-ai adus-o pe Doamna aceea la noi? Așa-i de măreață!

Am mângăiat-o peste obraz și ea isbucni în plâns cu suspine. I-am făgăduit, că o să mă fac — episcop. Și atunci o să-i cumpăr și ei haine frumoase și pe urmă o fac dascăliță la Agriș.

Se înveseli numai decît.

— Ei, poate glumești?

— Zău, nu. Spun adevărul, o să vezi tu...

Ce fericire pe biata Leniți!

— N'o să zică nimeni, că am rămas fată bătrână fiindcă sunt urâtă... Și o să am copii, mulți copii!

Ii scria în catalog, după alfabet, copiilașii vecinilor, îi rânduia în bancă, cu program de carte din câte știa, aduna modele pentru lucru de mână și își potrivea catedră din o ladă schioapă...

Ș'apoi muri, în aceeaș toamnă, cu cinsprezece primăveri.

Sarmana mea Leniți!

Am plecat în lumea largă.

Când m'am întors, doctor în filosofie, nu mai stăteam așa smerit în fața ta. Prinsesem limbă, îndrăzneală.

Văzusem civilizația apusului, cu toate podoabele, și toate mizeriile lui. Luxul tău nu mă mai înspăimânta. Dacă în Spania nu s'ar țese dantele așa minunate, cu ce s'ar hrăni miile de femei și copii, cari n'au altceva de lucru și nici un petec de pământ fertil? Tu le trimiteai din partea ta, pâine din belșug.

Și nici o femeie din lume nu purta podoabe cu mai multă grație firească. Parcă ele se întrupau în ființa ta și nu-ți puteai închipui viața altfel.

De aceea albă arătare a minții mele, nu-ți port mânie. Ai prins și tinerețea mea și iubirea și visurile de fericire, ca pe niște podoabe scumpe, ce ți se ofereau, ș'apoi le-ai dat la o parte după-ce ele au pierdut farmecul lucrului nou. Nu-

Isprăvurile biroului de presă.

De când a ajuns coaliția la putere, atitudine presei din străinătate s'a schimbat, devenind din zi în zi mai neîncrezătoare față cu politica «marelui» guvern național. Neîncrederea aceasta a presei din străinătate a fost alimentată de activitatea din vremile din urmă a acestui guvern. Am ajuns încât presa străină nici pentru bani grei n'a mai putut fi înduplecată să publice articolele mincinoase ale biroului de presă din Budapesta.

Presă coaliționistă a început să înjure naționalitățile și reprezentanții lor, învinuindu-i că ei pun la cale publicarea «calomniilor» împotriva «nobilei» națiuni maghiare. Conte Eszterházy a încercat și el să răspundă la aceste «calomnii», ziarul însă nu s'au lăsat influențate de accentele lirice și patriotice ale acestor răspunsuri, ci au venit cu nouă dovezi cari întăreau acuzațiile lor aduse la adresa falșului liberalism maghiar.

Ziarul kossuthistilor «Magyarország» a mers în frunte. Mai zilele trecute — după ce la început afirmase că sub pseudonimul Scotus Viator se ascunde careva «agitator» naționalist — vine în numerele sale din urmă cu descoperirea «sensatională», că Scotus Viator e un gazetar «drabant»: Szébenyei József, și i-a tras nevinovatului scriitor câteva înjurături specifice ungurești. Firește, cu descoperirea aceasta a sfeclit-o. Szébenyei a protestat el întâiaș-data cu toată energia. Protestul era de altminteri de prisos după ce o gazetă publicase deja numele adevărat al acestui apărător al libertății. Scotus Viator nu e nici «agitator» naționalist, nici gazetar «drabant», ci un nobil scoțian Sir Seton Watson, care a făcut călătorii lungi în Ungaria și cunoaște stările dela noi din proprie intuiție.

«Magyarország» nu s'a mulțumit însă cu blamajul din săptămâna trecută. În numărul său de ieri vine cu o nouă știre «sensatională»: anunță cu bucurie, că un «prieten al Maghiarilor», englezul W. H. Shrubsole publică în «The Daily News» din Londra un articol «documentat» în care se reduce la minciuni și calomnii toate atacurile îndreptate de presa engleză împotriva maghiarilor.

Numai cât, organul kossuthist a sfeclit-o de data aceasta și mai rău decât în rândul trecut.

ți fac vină. Raza de soare deschide floarea și tot ea o vestejește. Ea topește zăpada și o inundă peste lanuri roditoare și tot ea scapă de înec pământul. Când natura crează o minune ca tine, cum i-am putea cere să ni-o facă supusă nouă, ființelor de rând?... Te-ai jucat cu mine. Și dacă ai vărsat uneori și lacrimi, hohotând la pieptul meu, de mila mea au fost, nu de a ta.

Lacrămile s'au uscat și tu ai strălucit mai departe, ca diamantele cerceilor tei.

Raza ființei tale aprinde orizontul și eu stau cu brațele deschise să cuprind vecinicia....

Vântul șueră tot mai inversunat în jurul meu, o flacăra sunt acum și eu, mă prinde în brațe hohotând cu triumf, val vârtej mă duce și hohotăm împreună:

— Așa... așa, tovarăș! Du-mă, împreună-mă prin lumea toată....

Constanța Hodoș.

Articolul din chestie n'a apărut nici în «The Daily News», nici în alt ziar englez.

Aici începe deja blamajul biroului de presă ungar. Aici s'a redactat articolul «documentat» și de-aici s'a trimis (cu o anexă prețioasă: un mandat poștal despre o sumă considerabilă) la mai multe ziare englezești. W. H. Shrubsole, «prietenu desinteresat», garantase biroului, că articolul va apare și pe baza aceasta «Magyarország» a grăbit să anunțe ea mai întâiu senzația atât de plăcută șovinistilor maghiari.

Toate ziarul englezești, însă, au refuzat publicarea articolelor «plătite» și au returnat și biroului de presă «plata»...

Astfel, «vocea» ziarului englez a apărut numai în «Magyarország»-ul dlui Holló,...

Așa pățesc cei-ce se îndeletnicesc cu minciuni.

Profețiile lui Kossuth în chestia croată și a naționalităților.

Nu e vorba de Kossuth-fiul. Acesta s'armanul numai memoriei părintelui său îi poate datori situația, la care a ajuns, altcum muria și el, ca ori-ce burghez de rând fără să i-se știe de nume. E vorba de Kossuth tatăl, de acel semizeu al națiunii maghiare, care încercase să scuture jugul austriac și să stabilească atât de mult dorita independență maghiară. Ziarul „Budapest” în numărul său de astăzi arată profețiile acestea ale exilatului, cari în mare parte s'au și realizat.

În anul 1869, aflându-se în o societate maghiară la Turin s'a exprimat în modul următor asupra chestiei croate:

„Ce voiți D-voastră cu Croații aceștia? Ce folos mare au Ungurii din partea Croaților, că fac un așa mare casus belli din chestia croată? Dispuneți D-voastră de atâția bani, ca să turnați până la infinit în sacul ăsta fără fund? Credeți, că sacrificiile acestea, ce le aduceți Croaților, o să vi să plătească vr'odată? Niciodată! M'am gândit de multe ori asupra acestui lucru și mi-am zis totdeauna, că vă creșteți un șarpe la sân. Vreți să-i învățați la politica aceea vicleană, să-i încălziți la inimă, pentru-ca atunci, când li-se va oferi ocazia să-și înfigă dinții înveninați în ea!

Sau voiți să li inspirați încrederea maghiarilor, sau încrederea altora față de Dv ori aceea pe care bunăoară o simțiți Dv față de Viena? Și vreți să ajungeți la același rezultat, ia care a ajuns Viena cu Dv? Nu visați lucruri de felul acesta!

Prietenia încheiată prin bani ține, numai cât sunt bani!

Sau sunteți în credința, că portul Fiume, vi-l'au adus Croații de zestre? și pentru aceea-i măguliti?

Dar este oare necesitate să țineți ațârnată Croația de Fiume?

Tăiați egătura și eliberați-vă de ea nu vă țineți după gât pe lângă Fiume și Croația!»

Și acum urmează adevărata profeție — zice «Budapest» pe care Kossuth Lajos a exprimat-o cam înainte de 70 ani.

«Vedeți», — a zis el — «slavii aceștia, cari trăiesc sub dominațiunea austriacă și turcească sunt rudenii de sânge. Ei formează un semicerc care se întinde dela ost spre nord-ost.

Un colț e aci, celalalt colț al semicercului e dincolo. Legătura naturală a lor este Ungaria.

Acesta este confederațiunea duna-reană, care mi-a lucit odinioară înaintea ochilor și-mi lucește și acum ca o oglindă a viitorului, iar Ungaria ca o Elveție a acestui viitor. Aceasta confederație ar forma sub scutul Europei, o puternică fortăreață, care n'ar putea fi atacată din nici o parte. — O altă soluție a așa numitei

chestii orientale, nu există», sfârșește Kossuth.

Ne întrebăm acum întru cât s'a realizat partea de profeție a marelui Kossuth Lajos, asupra căreia insistă așa de mult «Budapest».

Confederația?

Aceasta nu, ci din contră vedem, că unele părți din teritoriile ocupate de Turci și Austriaci s'au rupt și și-au înființat regate de sine stătătoare, cum este Serbia și România.

Abandonarea Croaților?

Nu, nici aceasta pentru că sunt încă strâns legați de compromisul din 1866.

Prin urmare bătrânul Kossuth i-și combinase icoana viitorului bazat numai pe punctul de mărire al națiunii sale maghiare, pe care în confederația ce și-o închipuie o vedea ca stăpână a micilor slugi, al căror rost în confederație nu ar fi fost altul, decât sprijinul Ungariei în caz de pericol, — lucru ce-l fac de prezent naționalitățile nemaghiare din țară — și prea mărirea și servilismul din partea acestor semintii slave, în timp de pace.

Nu se poate realiza această confederație din cauza opunerii Europei, nu rămâne altceva de făcut decât întărirea internă a Ungariei, și aceasta nu se poate exoperă în alt mod decât prin nimicirea naționalităților. «A vorbi de chestia naționalităților între granițele Ungariei este un nonsens», zicea Kossuth!

E lesne de vorbit, dar e greu de pus în practică și de această greutate s'au lovit politicianii de astăzi și se vor lovi încontinuu dacă vor nesocoti chestia naționalităților, dela care depinde existența statului.

Iarăși frigurile împăciuirii.

«Pesti Napló» organul agrarilor unguri, unul dintre cel mai aprig propagator al ideilor șoviniste, se ocupă deși pe pagina a șasea, dar totuși se ocupă de împăcarea româno-maghiară.

Nu știu întru cât s'ar putea realiza această împăcare, tocmai în astfel de momente, când ura șovinistă și-a ajuns apogeul, când dela cârma țării se îndreaptă cele mai veninoase săgeți asupra existenței noastre atât culturale cât și economice; când Apponyi și soții lui continuă fără preget lupta de extirpare a elementului românesc, până și în cele mai retrase unghiuri ale țării.

Am amintit în atâtea rânduri, că acțiunea de împăcare nu poate fi decât o manoperă de seducere din partea guvernărilor maghiari. Situația critică în care se aflau mai ales înainte de votarea tranșăției și a cvotei li-a inspirat această pornire și pe ici pe colo se puteau citi câteva șire scrise într'un ton mai dulce la adresa noastră și cari conțineau o vădită încercare de apropiere.

Nimenea nu li-a dat însă nici o importanță mai mare deoarece nu era nici vorbă de pertractări mai serioase.

Singur «Telegr. Rom.» prin condeiul d-lui Babeș a publicat o serie de articoli în cari se arată formula sub care s'ar fi putut începe o eventuală apropiere. Campania D-lui Babeș a stârnit în toate cercurile românești o vie indignare și a fost s'aprobată pe toată linia, pentru că fără a fi judecat fondul problemei de împăcare a d-lui Babeș, momentul acestei porniri nu a fost bine ales.

Nu putem întinde mâna unui dușman, care ni-a nimicit posibilitatea unei independențe culturale și economice, decât numai atunci, când și-ar retrage toate pozițiile sale ostile acestei independențe, ale

noastre. Ori, cum aceste dispoziții ale guvernului departe de a fi retrase, ele sunt aplicate cu cea mai ilegală îndărătnicie din partea agenților administrativi — dovadă agresiunile îndreptate cu violență împotriva școalelor noastre — nu putem nici să primim mâna care ni-se întinde, din moment ce nu ni-se va garanta executarea drepturilor asigurate de legea din 1868.

E curios lucru, că ori câte-ori se pomenește de această lege, care n'a fost făcută de alții, decât tot de guvernării maghiari, se ridică o valbură de proteste, cari anihilează ori-ce acțiune îmbucurătoare. «Alte vremuri au fost atunci!» zic ei, cași când vremurile de astăzi ar fi mai favorabile unei acțiuni de oprimare.

Nu, D-lor șoviniști! Astăzi este momentul cel mai prielnic de a merge pe calea apucată de antecesorii D-v., cari într'un moment de luciditate au văzut, că existența statului maghiar și prin urmare a tuturor popoarelor, cari locuiesc în el, depinde numai dela egală lor îndreptărire. Această îndreptărire știrbită față de un popor în favorul celuilalt va fi un act de o supremă nesocotință politică ale cărui urmări vor avea o influință hotăritoare în înaintarea statului, care trebuie să se țină de curentul pornit de statele europene, dacă nu voințe să fie lăsat în urmă și cu vremea să dispară chiar de pe harta Europei.

Pe lângă condițiile impuse de legea din 68 s'a alăturat în timpul din urmă una dintre cele mai principale obligațiuni ale guvernului, rezolvirea reformei electorale.

Această chestiune rezolvată spre buna mulțumire a tuturor va fi menită să propage pacea și înțelegerea între popoarele Ungariei. Un sufragiu universal întocmit fără subterfugii tendențioase va liniști încetul cu încetul spiritele, ținute decenii de-a rândul într'o continuă agitație.

Dar dacă această reformă nu va fi lucrată în baza principiului de egală îndreptărire, dacă ea va favoriza în fața urnei elementul celorlalte națiuni din Ungaria, luptele actuale se vor continua cu o îndoită energie și întregă responsabilitatea va trebui să o ia asuprași guvernul coaliției, și să nu creadă acest guvern că rezultatul perpetuării stărilor actuale se va desfășura vr'odată în favorul ideii de stat maghiar, așa cum o înțelege el. E dat acestui stat să trăiască numai atât, câtă vreme în interiorul lui va domni pacea.

Ori-ce luptă internă tinde în mod firesc la desmembrarea lui. Prin urmare aceste adevăruri să le aibă în vedere cei dela putere și să le înscrie în viitorul lor plan de acțiune.

Dar să vedem acum cum înțelege «Pesti Napló» apropierea româno-maghiară.

După ce desvultă acțiunea dusă în timpul din urmă de D-l Babeș, zice — și această exclamație este întemeiată pe bazele unei realități covârșitoare —

«Noi maghiarii, dacă nu voim să rămânem izolați și bătuti de valurile tendințelor mari istorice, într'o parte ale nemților, în cealaltă a slavilor — vrând nevrând trebuie să ne uităm în jurul nostru după aliați, cari ni sunt mai aproape și în cari ne putem mai bine încrede. Aruncând o privire asupra popoarelor din patrie, trebuie să stabilim, că cel mai puternic element este cel românesc, nu numai pentru că e cel mai numeros, dar mai ales pentru că atât morali-

cește, cât și fizicește prezintă o garanție. Ca prieten poate fi cel mai însemnat, ca dușman se poate afirma ca cel mai periculos».

Autorul arată apoi motivele, cari ne înduplică pe noi românii, de a ni arata ne-mulțumirea noastră și spune, că statul, considerându-ne ca pe un element cu tendințe iredentiste, caută să ne slăbească pe ori-ce cale, ne pune stavilă la intrarea în funcțiunile publice, ne trimite pe cap tot funcționari, cari necunoscând limba și obiceiurile poporului, nu-i pot înțelege nici nevoile lui și nu-i pot satisface nici necesitățile în care se zbate.

După indicarea acestora autorul conchide la necesitatea de a se porni o împăcare cu Românii, de a se ocupa în mod serios cu această problemă, care deși e grea, nu este imposibilă.

Starea sătenilor.

Scoatem acest articolăș foarte interesant din broșura: „In chestiunea agrară“, publicată de dl I. C. Bibicescu, guvernorul băncii naționale a României și unul dintre cei mai buni cunoscători ai acestei chestiuni mari.

Discuțiunea unei chestiuni sau probleme sociale prezintă mari greutateți pretutindeni, căci observi, cercetezi, cauți să înțelegi și să explici manifestări și fapte de ființe vii, pururea în acțiune. La noi, e și mai greu; căci ne găsim aproape pururea la începutul studiilor unor asemenea chestiuni, de vreme ce aici nu ne-am prea ocupat de ele de cât incidental și fragmentar și apoi ne lipsesc documentele care să fi înregistrat continuu manifestările vieții sociale, pe lungi perioade, ceea ce înlesnește cercetătorului a găsi oare-cari puncte fixe.

Totuși, dacă punem bine problema, e posibil să ajungem la oare-cari rezultate, pe cât cu puțință sigure.

Scopul acestui capitol este d'a lămuri chestiunea: populațiunea rurală română se bucură sau nu de o bună stare reală?

Cestiunea a fost discutată și înainte, dar mai cu osebire dela răscoale în coace.

În unele din aceste ultime cercetări asupra cauzelor și originii acelor regretabile răscoale s'au emis idei, mai exact presupuneri, pe cari eu șocotindu-le greșite, mă cred dator înainte de toate d'a le întâmpina.

S'a căutat a se dovedi că starea economică a sătenilor e cel puțin mulțumitoare și s'au citat ca dovezi următoarele:

Înainte de toate, s'a zis, sătenii noștri posedă în proprietate deplină 3.319,695 hectare pământ (cuprinzând proprietățile de mai puțin de 10 hectare); ei le cultivă absolut după placul lor; prin urmare nu pot să se plângă că exigențele marilor proprietari sau arendași ar fi uzurare sau prea oneroase.

«Îmbucățirea acestor 3.319,695 hectare nu poate fi privită ca exagerată, de oarece — prin ultimul recensământ — rezultă că media suprafeței pământurilor arabile posedată de săteni este de 3 ha. și 39 arii de familie».

Se vede dar, se adaug un fel de concluziune, că med a din ceea ce posedă în deplină proprietate o familie de săteni e destul de satisfăcătoare». (1).

Chiar dacă premisele acestui citat, ar fi exacte — fac însă rezerve asupra cifrei posedată de țărani, — concluziunea și mai cu osebire afirmarea ce se întemeiază pe această concluziune mi se pare eronată.

Media poate fi că, pe hârtie, ca rezultat de calcul — calcul foarte ușor de altfel — media poate arăta că fiecare familie de țaran are în plină proprietate 3 hectare și ceva.

Dar șocotesc că — dacă e vorba să ne lămurim bine — nu așa trebuie făcute calculele.

Într'adevăr, în calculele de felul acesta, media e un mijloc sigur, e cel mai sigur mijloc de a se înșela cineva, de a se rătăci în concluziunea la care ea îl duce; căci din medie nu se vede nici câți sunt aceia cari n'au de loc pământ, nici câți ce au cei care posedă mai puțin, nici câți au cantitatea medie, nici câți au mai mult. În cazul de față — ca în toate cazurile când se recurge la medii — media face din toți o apă și-i prezintă pe toți ca având de o potrivă.

Aceasta e o ficțiune, ficțiune care devine gravă, care ajunge mijloc de rătăcire, când întemeiam pe ea calcule și tragem din ea concluziuni despre starea populațiunii în genere.

Când se vorbește atât de proprietate și de socialism, găsec ocaziunea să declar că cei cari — prin medie — înzestreză fiecare familie țărănească cu peste 3 hectare de pământ, fac cea mai socialistă operație ce se poate închipui, de vreme ce iau de la cei cari au mai mult, iau dela toți aceștia — din fericire numai pe hârtie — tot ce posedă peste 3 hectare, celor ce au mai puțin le completează până la 3 hectare și nu respectă proprietatea decât la cei cari posedă media, adică 3 hectare.

Șocotesc că operațiunea nu dovedește nimic: căci nu arată vr'un fapt care să aibe ființă. Ea nu servește nici a dovedi, cum se zice că a făcut-o Rotschild într'o oarecare împrejurare, inanitatea și ridiculul și păcăleala de a reduce pe toți la un nivel comun de avere.

Ar fi fost mult mai bine să se cerceteze câți săteni n'au de loc pământ, adică la ce sumă se urcă în țară numărul prolețarilor agricoli, al acelor săteni cari n'au drept mijloc de a-și câștiga hrana decât cu brațele lor.

Aceasta ar fi fost de cel mai mare interes să se știe precis.

Apoi venind la sătenii cari au proprietate, iată ce cifre se găsec în România de la 1866—1896, adică într'o lucrare oficială:

Au mai puțin de jumătate ha	63.000
între jumătate și 1 ha	81.000
„ 1 și 2 ha	150.000
	<hr/>
	294.000

Sunt deci aproape 300.000 inși, poate familii, cari posedă până la 2 hectare; mai lipsesc cei între 2 și 3 hectare, lipsește asemenea țifra celor cari n'au de loc pământ, pentru ca să fie complet și exact tabloul adevărat care trebuie pus față în față cu media în pământ ce se atribuie fie-cărei familii țărănești.

Nu mai stăruesc. Cred a fi dovedit că media de 3 hectare 23 de arii de familie sătească este o iluzie ce nu poate fi luată în seamă ca un element, nici în lămurirea unei stări a săteanului, nici mai cu seamă în rezolvarea cestiunii agrare.

Să trecem la a doua chestiune: înmulțirea populațiunii.

Se citează, ca o dovadă că populațiunea sătenească română e în stare prosperă, faptul că ea dă anual un mare spor, adică se nasc mai mulți decât mor.

Faptul este exact; populațiunea noastră sporește. Aceasta dovedește în adevăr viçoare și vitalitate.

Concluziunea însă ce se trage din acest fapt îmi pare riscată, de vreme ce vedem la popoarele cari într'adevăr se disting printr'o bună stare evidentă și temeinică stabilită, coeficientul de spor inferior celui al populațiunii române.

Vedem astfel țara a căreia avere este mai adânc răspândită în populațiune, Franca, deosebindu-se printr'un coeficient de spor

1) I. N. Lahovary: Cestia agrară în România, p. 3.

mai mic decât al ori cărei alte țări — dar acolo lucrul are explicarea lui specială — și din contră se văd țări înapoiate tare, și ca civilizațiune și ca bună stare, dând, în anumite timpuri, coeficiente însemnate de spor.

Citez aceste fapte numai spre a fixa bine însemnătatea ce trebuie, ce merită să dăm de spor în studiul cestiunii de care ne preocupăm.

De a'tfel, acest coeficient este un indice real dacă-l aplicăm, la comparațiunea populațiilor cari locuiesc împreună cu noi în țara noastră, sau populațiilor din state similare.

Intr'o asemenea comparațiune, media are într'adevăr o valoare însemnată și ne călăuzește sigur asupra stării relative între două populațiuni sau între diferite populații.

Din acest punct de vedere, dacă cercetăm mersul populațiunii române, comparându-l cu cea israelită din țară, vom constata că cea din urmă se prezintă mult mai bine, neasemănat mai bine.

Să deschidem Buletinul direcțiunii generale a serviciului sanitar.

La pag. 350, No. 21 și 22 din Noemvrie 1899, găsim un tablou, care ne dă următoarele cifre și concluziuni:

«În toate orașele țării populațiunea ortodoxă în curs de 24 de ani, (1870—1893) s'a împușinat cu 18.351 suflete prin excedență de morți asupra născuților, pe când populațiunea evreică, în același interval, s'a înmulțit cu 54.534 suflete, prin excedență de nașteri, și în afară de imigrațiune.

Lucrarea e oficială; ea vedește căreia din cele două populațiuni îi merge mai bine.

Dar să trecem la cifre generale.

Luăm cifrele perioadei 1893—1897.

Populațiunea română în acest timp a dat următorul spor mediu:

Nașteri	41.5	la	1.000	locuitori.
Morți	29.8	»	»	»
Spor 11.7 » » »				
Altă perioadă 1898—1902:				

Nașteri	39.2	‰
Morți	26.5	„
Spor 12.7 „		

Cât pentru evrei, iacă rezultatele sporului lor comparat cu al Românilor:

	Români	Evrei
1898	10.0 ‰ spor	18.0 ‰
1899	14.7 „ „	20.0 „

Prin urmare, e neîndoios că populațiunea română se găsește în țara ei comparată cu Evreii, într'o situațiune inferioară acelora. Bună starea e mai accentuată la Evrei decât la Români.

Pe lângă cifre, mai adaug și autoritatea eminentului bacteriolog și profesor, d. dr. Babeș, care iacă ce zice:

«Vedem că tocmai Românii, adevărat populațiunea sau rasa dominantă și care ar avea cel mai mare interes să se înmulțească, țara fiind una din cele mai rar populate din Europa, descrește în orașe și se înmulțește prea puțin la țară, pe când o altă rasă mai puțin favorizată, străină, amenință prin înmulțirea lor naționalitatea română. Acest fapt ne arată pe de o parte ce condițiuni extraordinare de favorabile prezintă solul românesc pentru înmulțirea populațiunii și de alta câte păcate trebuie să se fi comis din partea acelora cari ar trebui să garanteze prosperitatea și progresul populațiunii, pentru ca tocmai populațiunea dominantă să degenereze (1)....»

Cum stăm însă față cu statele vecine?

Comparațiunea cu aceste state, îndeosebi cu cele mai similare nouă, prin procentua-

litatea populațiilor rurale, e foarte interesantă și nespus de instructivă.

E mai cu seamă interesantă și instructivă comparațiunea cu Bulgaria și Serbia, țări emnamente agricole, ca și noi. Eacă coeficientul sporului anual mediu în procente pentru deceniul 1892—1902.

România	16	la mie (2)
Bulgaria	16,1	» »
Serbia pentru deceniul 1892 — 1902	17,2.	

Deci suntem cei din urmă pe scara descendentă.

Se mai invocă, tot drept dovadă că populațiunea română e în bună stare, și faptul că ea nu emigrează.

Mai întâiu, nu se știe sigur, că nu emigrează; căci s'au văzut prin ziare din când în când știri, că sătenii din unele localități au emigrat. Ba, ceva mai mult: guvernul trecut a expulsat câțiva agenți de emigrare, cari umblau prin țară și îndemneau pe sătenii amărăți să emigreze; i-a expulzat după ce ei expediaseră câteva transporturi de emigranți.

Iată realitatea. Dar să zicem, că e așa, că Românul nu emigrează. E sigur însă, că își părăsește casa din cauza greutăților ce apasă asupra-i. Intr'adevăr, se găsesc contracte, în cari se prevede obligațiunea solidară a sătenilor de a munci și pentru cei ce ar fi fugit (în caz, când unii din noi ar fi fugit). Nu e vorba de emigrare, ci numai de fugă și despre această fugă, iată ce ziceam în 1882:

«Pentru ca asemeni dispozițiunii (obligațiunea celor rămași de a face și în numea celor fugiți) să se înscrie în contracte, trebuie ca fuga să nu fie o foarte rară excepțiune, ca pierderile ce ar rezulta pentru proprietar sau arendaș din fuga sătenilor să fie destul de însemnate, în cât ei să se preocupe de a le înălțura»).

Dar să admitem. Românul din patrie, nu emigrează, pe când cei de aiurea, de peste munți mai ales cei din Basarabia și din Macedonia au început a emigra.

Nu este logic însă a cita ca dovadă de bună stare faptul că nu emigrează; căci a fost românul de multe-ori și îndelung rău, cât se putea închipui de rău, și țara tot nu și-a părăsit-o. Poporul n'a plecat când împăratul Adrian și-a retras oștirile din Dacia; poporul a rămas aci când șiiv oiul invaziunilor rădea tot de pe fața pământului acestuia, a rămas chiar îndurând chinurile iadului și lui se datorește, că acest pământ a fost și s'a păstrat, a rămas și este românesc.

Poporul nostru e legat, legat fără deslegare de acest pământ de care neaportea numai îl desparte. Așa e firea lui și aceasta este și secretul tăriei și persistenței lui aci.

Deci, nici din aceasta nu se poate trage concluziunea că starea-i e mulțumitoare.

Dar între o «stare mizerabilă» și o reală bună stare e o gradațiune. Poporul român a trecut, a eșit din starea mizerabilă în care a fost altădată; a început a strădui numai trebuințele animalece de a mânca și a procrea și e pe drum, sau cel puțin aspiră la o mai bună stare, muncește, își dă toate silințele, dezvoltă o energie multăumitoare și chiar jertfește, spre a dobândi mult dorita bună stare.

Da, e încă plin de vigoare, e destoinic de mare și încordată energie: dar priviți-i fața și cercetați-i moralul și se va vedea că e un popor năcăjit, cu trupul stors de greutate și cu sufletul chinuit de grija și a zilei de astăzi și și mai mult de grijele zilelor viitoare..

Să nu ne înșelăm dar luând neemigrarea ca semn de bună stare; căci ne ocupăm de poporul care a făcut și a dovedit că e reală vorba «să nu dea Dumnezeu Româ-

2) Jährliche Bevölkerung-Zunahmen in Durchschnitt der letzten 10 Jahre. (Universal Atlas. Ausgabe 1904.

1) I. G. Bibicescu. Cât sufer țărani, p. 50.

nului cât poate el răbda» și să nu așteptăm să-și ia lumea în cap; căci emigrarea sătenilor, ar fi sdruncinarea statului, compromiternea avuției generale și, în primul rând, deprețierea pământului, căruia valoarea cea mai mare i-o dă munca steaului, aplicată la rodnicia aceluia pământ.

În sfârșit, să citez o autoritate în cauză. Societatea agrară a marilor proprietari, iată cum descrie ea starea proprietarilor sătenii — nu a proletarilor:

«Apoi dacă trecem la proprietatea mică țărănească, o vedem pusă pe o bază subredă, cu o cultură adânc rutinară, cu metode de muncă învechite, fără case igienice, fără mașini, fără vite alesc, cu recolte depreciate și care nu realizează nici prețul muncii, din cauza samsarilor și a lipsei de organizare a comerțului produselor agricole (1).»

Altceva:

«Pe când în țările civilizate, zice profesorul Babeș, țăranul trăește în termen mediu vre-o 50 de ani, media vieții țăranului la noi abia trece de 30 de ani și fiindcă există un raport intim între mortalitate și morbiditate, putem afirma că țăranul român e cu mult mai bolnav decât țăranul din toate țările civilizate (2).

Starea de lucruri e deci îngrijitoare, așa putea zice îngrozitoare. Dacă noi ne-am deprins și acest spectacol nu ne mai impresionează — se deprinde omul cu tot felul de urâciuni — e destul se căutăm a ști ce vād și ce cred despre țăranul și despre pământul nostru.

Nu vei găsi nici unul care să nu zică: Popor sărac pe pământ roditor.

Muncitor istovit pe un pământ mănos. Acesta-i tabloul și e un contrast strașnic.

Stăruii îndelung, ca să fac dovada, pe cât cu puțință mai presus de orice îndoială, despre starea în care cu adevărat se află populațiunea rurală; stăruii, zic atât, pentru ca să pun în evidență că îngrijirea pentru îmbunătățirea stării ruralilor nu este numai o chestiune ce i-ar privi singuri pe ei — ceea-ce încă ar fi de ajuns — ci este o chestiune mai înaltă, este chestiune de neamul întreg, de viitorul lui, de vreme ce marea majoritate a neamului nostru o formează ruralii și ei sunt izvorul omenimii viitoare românești, care, și ca tărie și ca virtute și ca putere, va fi numai și numai ceea-ce este și va fi izvorul.

Căci, să nu se uite că avuția cea mare, avuția cea adevărată a unui neam, este ființa vie, este omul, care produce avuția, care reprezintă puterea și inteligența activă și creatoare.

Vom fi deci în viitor ceea-ce vom ști să ne facem.

Mai e oare trebuință să insist asupra rezultatelor ce a produs epitropia noastră în privința bunei stări a populațiunei?

Cronica externă.

Situația în Persia.

Luni în 23 Dec. n. șahul a primit în audiență pe cei doi legați diplomatici ai Angliei și Rusiei și a declarat totdeodată înaintea acestora, că scopul lui e să domnească conform constituției, iar nu în felul în care s'a scris despre el în timpul din urmă.

— Ziarului Times i-se telegratiază din Teheran, că șahul a cedat și a subscris o nouă declarație prin care jură credință constituției persiene. Declarația a fost trimisă parlamentului. Totdeodată șahul a mai făcut și unele declarații cu privire la relația ce va fi între el și parlament, și în ce privește depărtarea clicei dela curte.

— Știrile mai noi spun, că populația e mulțumită cu măsurile luate de șah, dar cere dela parlament îndepărtarea lui de pe tron. Ideea aceasta a aflat mulți partizani și în

1) Darea de seamă a Societății agrare pe 1900—1901.

2) Babeș, Regenerarea pop. român, p. 12.

1) Dr. V. Babeș, Regenerarea poporului român (conferință) pag. 15.

parlament. Cu această ocazie sa lansat idea, iar acum se face mare zarvă în jurul ei, ca să se înmulţească garda naţională, căci altfel domnitorul având armata în mâna lui totdeauna va face, ce va voi.

— Cea mai nouă ştire ne face cunoscut, că şahul a primit toate cererile parlamentului. Armata a căpătat ordin să se retragă, iar persoanele, cari nu erau bine văzute de popor, au fost exilate. Parlamentul a primit cabinetul cel nou.

De toată această încurcătură ce a fost în Persia, în cercurile politice se vorbeşte cu mult interes. Se crede chiar de un amestec rusesc, care are obiceiul întâi să turbure şi apoi să pescuiască.

Telegramele ce vor veni ne vor lămuri şi chestia asta.

Campania electorală în Statele-Unite.

Cu ocazia alegerii preşedintelui în Statele-Unite, se prevede a fi o luptă disperată.

Unul dintre candidaţi e Taft, secretar de stat, conducătorul afacerilor militare americane. Contrarul lui Taft va fi Honghes. Cu toate că se mai face amintire şi de alte persoane, ca Cortelyon secretarul de stat al finanţelor, se crede cu multă probabilitate, că lupta se va da numai între Taft şi Honghes.

În ce priveşte şansele de reuşită, nu se poate afirma deocamdată nimica. Atât partizanii lui Taft, cât şi ai lui Honghes se încred în învingere. Depinde mult reuşita unuia dintre candidaţi dela sprijinul ce-l va căpăta dela Roosevelt. Că cu cine va ţinea fostul preşedinte, asta nu se poate şti. Se fac de altfel multe şi diferite combinaţii.

Lui Taft i-a stricat în câţva vizita făcută Ţarului în Rusia, căci cu ocazia aceea, a ţinut un toast foarte călduros la adresa Rusiei. Din cauza aceasta şi-a atras asupra sa ura Evreilor din America, cari se interesează de soarta Jidanilor din alte state. Şi-apoi când e vorba de agitat şi de răscolit lumea cine se pricepe mai bine decât Evreii. Dovadă răscoala din România şi presa străină înşesată cu ştiri tendenţioase.

În urma faptului sus amintit, că Evreii nu sunt pe partea lui Taft, totuşi nu se poate stabili reuşita lui Honghes, cu toate că mulţi iau în serios declaraţia Evreilor, că vor trânti pe Taft.

Agitaţia ce se face din amândouă părţile în favorul unuia dintre candidaţi, e mare. De sigur că se va aplica în lupta aceasta, tot aparatul de reclamă şi toată isteţimea de care dispun Americanii.

Din Skupştina sârbească

În şedinţa dela 23 Dec. n. a skupştinei sârbeşti s'a terminat discuţia asupra cazului cu uciderea fraţilor Novakovits. Astfel obstrucţia ce dănuia pe tema aceasta atât de predilectă opoziţiei, deja de câteva săptămâni, a încetat.

Stanco Petrovits, deputat guvernamental a făcut propunerea, că skupştina să-şi exprime regretele protocolare asupra întâmplărilor dela 29 Septembrie, să se primească ca satisfăcătoare declaraţia ministrului de interne şi să aştepte hotărârea judecătoreiei, care va avea să stabilească responsabilitatea autorităţilor în chestia aceasta.

Ştiri externe.

— Congresul panslavist se va ţine în anul 1908. Locul încă nu s'a stabilit. Ziarul Russ din Petersburg spune, că între slavi se agită mult pentru idea, ca să se ţină congresul pe teritoriu locuit de Poloni, vrând prin aceasta să dovedească că fără Poloni nu se poate face nimica, dar totdeodată va fi şi o lovitură politicei prusiene de desnaţionalizare. Locul se crede — până acuma — a fi Zakopanjet în Galişia.

— Alegerile în Portugalia pentru camera vor începe în 5 Aprilie n.

— Pourtales noul ambasador al Germaniei în Petersburg, a fost primit în audienţă de Ţar. Cu această ocazie Ţarul a adresat cuvinte măgulitoare Germaniei şi domnitorului ei.

— Gustav Hervée marele socialist francez a fost improcusuat pentru manifestele antimilitariste scrise şi publicate în ziarul „Guerre Sociale“. Asemenea s'a intentat proces şi editorului susamintitului ziar. Pertractarea sa început erii în 23 Dec. n. înaintea curţii cu juraţi din Paris, districtul Sena.

Hervée e cunoscut mai cu seamă, de pe timpul discuţiei aprige ce a avut-o cu ceilalţi conducători ai social-democraţiei, cu Bebel, Hervée etc. la congresul din Stuttgart.

Procesul decurge în mijlocul unei agitaţii de nedescris.

— Studenţii sârbi din Zagrab au ţinut zilele trecute o adunare, în care au primit o moţiune, prin care îşi exprimă indignarea faţă de politica anticonstituţională din Muntenegru. Au adus însă mulţumită studenţilor muntenegreni şi unor politicieni din Muntenegru.

FRANZ JOSEF Apă purgativă

ŞTIRILE ZILEI.

Ca la Köpenick.

Intr'un mod interesant de tot a batjocurit armata un pungaş, care probabil a învăţat mult din păţania dela Köpenick. Acest tip, care ş'a făcut numele cunoscut e Goldschmied Leopold, fost subofiţer în armata comună.

Cazul s'a întâmplat în modul următor: Intr'o dimineaţă se însinuă în haine militare, înaintea ofiţerului ce făcea inspecţie în arsenalul din Viena. Şi spune, că vine din poruncă mai înaltă să inspecteze cassa regimentului 42 de artilerie. Ofiţerul de inspecţie în credinţă că d-l Goldschmied în adevăr a venit în inspecţie, ia dat cheia dela cassă şi la lăsat să-şi vadă de îndeplinirea conştienţioasă a poruncii ce a căpătat-o dela superior. Goldschmied a şi dat dovadă de o inspecţie riguroasă, căci timp de o jumătate de oră a răscolit cassa. A plecat apoi, ducând însă cu el şi cele 28 de mii de coroane aflate în cassă, precum şi libelul dela o bancă ce conţinea 1200 cor. Înainte de a pleca însă ia dat ofiţerului ce era în oficiu cheia dela cassă şi ia spus, că totul a aflat în ordine. Apoi a plecat, ca să nu se mai întoarcă....

După câte-va minute a venit la arsenal o comisie, care în adevăr avea poruncă să inspecteze cassa. A aflat însă cassa goală, par'că bătuse vântul.

S'a făcut arătare la poliţie, care'l urmăreşte, dar până azi n'a putut pune mâna pe el.

S'a constatat, că Goldschmied după-ce a eşit din arsenal, s'a dus la bancă unde a ridicat 1000 de coroane, iar 200 le-a lăsat regimentului de sămânţă. După aceea s'a cumpărat o pelerină neagră din o prăvălie de pe strada Stift şi apoi a plecat, ca să nu se mai întoarcă.

S'a mai constatat, că Goldschmied e poamă bună, a mai fost pedepsit încă de vr'o

câte-va ori pentru înşelătorie, nu numai în Austria, ci şi în Germania.

E interesant cazul acesta, căci se credea întreprindă o lucrare de categoria acesteia. După prinderea ereoului Voigt dela Köpenick, că nu va mai îndrăzni nimenea să

Se vede însă că meşterul Voigt a avut şi învăţaţi, cari îi continuă opera pungăşilor.

Mai curând, ori mai târziu însă poliţia va pune ghiara şi pe d-l Goldschmied şi îl va aşeza la răcoare pe vr'o câţi-va ani.

Din cauza repaosului de muncă impus din prilejul sărbătorilor catolice ale Crăciunului — numărul viitor al ziarului nostru va apare numai Vineri seara la orele obişnuite.

— **Starea sănătăţii Majestăţii Sale.** Din Viena se anunţă: Starea sănătăţii regelui după întoarcerea Sa la Schönbrunn este extraordinar de îmbucurătoare. Nici o urmă de oboseală, ori de indispoziţie nu s'a arătat la bătrânul monarch, din contra, augustul reconvalescent se bucură de o complectă sănătate, o vioiciune şi elasticitate, în mişcare şi gândire, cum rar se poate vedea la persoane atât de înaintate în viaţă,

Majestatea Sa n'a avut cuvinte pentru a-şi exprima nepoatei Sale, archiducesa Maria Valeria bucuria pentru grandioasa primire ce i-s'a făcut în Viena şi manifestaţiunea entusiată a sentimentului de alipire şi fidelitate a cetăţenilor cătră Tron.

Duminecă dimineaţa regele a asistat la serviciul divin, iar d. a. a eşit la plimbare în parc.

Majestatea Sa în toată privinţa se simte excelent.

Secretarul dela comerţiu Szerényi anunţă, că mâne din cauza sărbătorii Crăciunului nu acordă audienţe.

— **Boicotul tipografiilor străine.** În Deva s'a înfiinţat de curând o tipografie românească, în contra căreia presa maghiară a pornit o campanie înverşunată, apelând la publicul maghiar să nu-i dea acestei tipografii „valahe“ nici cel mai mic sprijin.

În faţa acestei campanii, ziarul „Tribuna“ vine cu o propunere foarte potrivită.

Ziarul din Arad a hotărât, că pe viitor nu va publica nici un fel de anunţ, declaraţie sau înştiinţare (anunţuri de logodnă, de căsătorie, anunţuri funebre, programe de dans, de concert, etc.) ieşite din tipografiile străine.

Ziarul nostru se alătură la această hotărâre şi o va executa cu cea mai mare rigoare.

— **Pentru şcoala naţională.** Din comuna Vasiova (com. Caraş-Severin) ni se comunică ştirea îmbucurătoare, că sinodul parohial a decis sub preşedinţa preotului Coriolan Zuiac în şedinţa sa dela 22 Dec. n. întregirea salariului învăţătoresc la suma de 1000 coroane şi cuincuenaliile prescrise. În felul acesta s'a făcut un mare serviciu românismului, păstrându-se caracterul naţional intact al şcolii.

Astfel de veşti să auzim cât de des.

— **Țarina Rusiei pentru săraci.** Impărăteasa Rusiei a renunțat pentru sezonul acesta la toaletă nouă. Bani, cari erau destinați în scopul acesta i-a donat „marinos“ săracilor. Cam cât de mare putea fi această sumă, e destul să amintim că înainte cu câți-va ani țarevna a făcut o asemenea „do-națiune“, ridicând pe banii toaletei o biserică pe seama ulanilor ruși!

— **Turneul artistic al lui Toselli.** Bărbatul contesei Montignoso, artistul Toselli se află cu soția sa la Milano, unde a dat un concert, asistând și fosta contesă. După concert Toselli a declarat că va întreprinde un turneu artistic prin Italia, Germania și Austria. Turneul acesta Toselli îl va face singur fără soție.

— **„Domnișorul“!** Eri înainte de amiază, o servitoare tânără Iulia R. s'a aruncat din etajul al treilea al unui palat din strada Dembinszky în curte. Cu trupul strivit a fost ridicată de-acolo — moartă. În buzunarul fetei s'a găsit următoarea scrisoare:

„Cinstite domnișorul, De ce te-ai legat de mine? De ce ai promis servitoarei căsătorie, dragoste și fericire? M'ai înebunit, ca să mă nimicești, să mă omori. Cinstite domnișorul, acum mor, căci toți din casă îmi știu rușinea. Îl rog, însă, pe Dumnezeu să nu-ți dea nici o parte moarte mai ușoară. Să nu te primească pământul în sânul său... Nu doresc nici să mă plângi, nici să mă regreți. — Iulia“.

Ziarul social-democrat „Népszava“ însoțește știrea aceasta cu următoarele:

„Cinstitului domnișor care a pricinuit moartea sârmanei servitoare nu-i dorim ce-i dorește Iulia. Ne exprimăm numai părerea că acest cinstit domnișor e un mișel parșiv. — Nu fiindcă s'a legat de fata aceasta, nici fiindcă i-a promis s'o ia în căsătorie, ci fiindcă nu și-a ținut promisiunea...“

— **Gimnaziul unou de stat.** Un ziar maghiar din loc aduce știrea, că cu începerea anului școlar viitor Turda și Caransebeșul vor primi nou gimnasiu de stat. Nu e vreo greșală la mijloc cu Caransebeșul, știut fiind că în Caransebeș există deja un gimnaziu: cel al lui Burdia.

Deasemenea în Septembrie anul viitor și școala civilă din Gyergyószent-miklós va fi transformată în gimnaziu, iar gimnaziile din Uj-Pest și Petroșeni vor fi întregite la 8 clase.

— **Moartea unui magnat maghiar.** Comitele suprem al comitatului suprem Nádasdy Ferencz, membru în casa magnaților și consilier intim, a încetat în Budapesta din viață în etate de 65 ani. Azi a fost înmormântat.

— **Veste îmbucurătoare.** Senatul bisericesc-școlar din parochia gr. cat. a orașului Sibiu, în ședința sa din 22 a. l. c., la stăruința dlui Nicolau Togan protopopul districtului Sibiu, a votat și urcat din cassa bisericeii sale salariul învățătorului de aceeași școală, conform articolului de lege XXVII din 1907, clasa a II-a de salarizare, plus 80 cor. relut de lemne, cu începere din 1 Ianuarie 1908.

Între împrejurările de față e de mare însemnătate această laudabilă faptă a Senatului școlar, prin care contribuie mult la promovarea învățământului și bunăstarea învățătorului.

— **Catedre noi la universitate.** La universitatea din loc se vor înființa, cu începerea anului viitor școlastic, noui catedre și anume la facultatea teologică catedră pentru oratoria bisericească, iar la cea filozofică una pentru istoria muzicii.

— Pe tramvai. La o stațiune a tramvaiului electric se urcă un pasager. Călăuzul îl întreabă ce bilet să-i dea.

Pasagerul: Dracul să-ți ducă memoria. Fiecare zi de patru ori fac calea aceasta și tot nu ști ce bilet să-mi dai.

Călăuzul: Scuză, nu pot să știu dacă de data aceasta nu vrei să mergi în altă parte.

Pas.: Ce-mi pasă! Dă-mi un bilet de care vrei.

Călăuzul: Ți dau un bilet, pasagerul ți dau 6 cr.

Te rog să-mi dai mai 4 cr.

Pas. (uimit): De ce?

Călăuzul: Fiindcă ți-am dat bilet până la Lipótmező (institutul alienaților)!

Tabloul!

— **„Libertatea“** e titlul unui nou ziar săptămânal, care a început să apară în Giurgiu (România), Redactor responsabil C. A. Dumitrescu, avocat.

Dorim noulul ziar viață lungă.

— **Groaznic accident de cale ferată.** Sâmbătă, la orele 10 dimineața, trenul de persoane No. 132, ce venea din Giurgiu (România), a călcat în gara „Vidra“, pe un deținut și pe un geandarm rural din secția „Vidra“ care-l însoțea, pentru a-l duce la București.

Moartea ambilor nefericiți a fost instantanee și a produs o adâncă impresie printre călători.

Accidentul s'a produs în următoarele împrejurări:

În momentul, când trenul intra în gară, deținutul, rus de origină, smucindu-se din mâinile geandarmului, se asvârli înaintea mașinei, culcându-se pe șine. Geandarmul voind să-l târască înapoi, a fost prins de o scară a unui vagon și zdrobit de roatele trenului.

— **O comună vrednică.** Comuna Sinersig, în ședința sinodului parochial ținută la 9 Decembrie a. c. a ridicat salariul învățătoarei Octavia Pirtea, dela 740 coroane la 1240 coroane, conform legii.

Dacă comuna mea constatătoare din 120 familii a adus această jertfă pentru susținerea școlii naționale, cred, că nu se vor găsi comune, cari să nu jertfească pentru susținerea școlii, dacă conducătorii vor fi la locul lor. Sinersig, în 10 Dec. 1907. Cu stimă: *Vichentia Pirtea*, preot.

— **Un congres regnicolar al profesorilor.** Profesorii dela școlile medii se vor întruni la 27 Decembrie în congres, pentru a se înțelege asupra unei acțiuni generale referitor la îmbunătățirea lefurilor. Leafă mai mare! Dar ce sunt capabili să dea în schimb domniile profesori din Ungaria? Asta este altă chestie.

— **Moartea unui celebru astronom.** Vestitul astronom francez Janssen, directorul observatorului din Meuden, a încetat din viață, după-cum se anunțe din Paris, în etate de 83 de ani. Ca astronom își întemeiasă un nume științific bine apreciat în cercurile savante. Lucrările sale de frunte se refer la cercetări spectroscopice. Cu ocaziunea întunecimei solare din anul 1868, a inventat un aparat, cu ajutorul căruia protuberanțele din soare se pot vedea și la lumina orbitoare a soarelui și nu numai când este întunecime de soare.

Importante rezultate a obținut Janssen și cu fotografierea suprafeței soarelui. Tot el a fundat și observatorul astronomic, al cărui director era. Prin moartea lui știința pierde un bărbat laborios plin de râvnă și însuflețire pentru știința astronomică.

— **x Viitor de aur românimea are** dacă numai dela comercianți români va cumpăra.

Cereți preț-curent românesc dela comerciantul român *F. A. Degan* din Fiume (Postafiók No. 163) căci vi-l trimite gratis. În el se află toți articli pentru bucătărie: 1 kgr. cafea fină numai cu 1 fl. 20 cr., 1 kgr. *Tea* aromatică numai cu 3 fl. 25 cr., apoi Ciocoladă efină, Fructe sudice, etc., cu preț redus. Spesele de porto la 5 kgr. el le plătește. Într'un pachet trimite și mai multe mărunțișuri. Cine dorește a cumpăra efin și bine să grăbească. Toți câți au comandat au fost indestulii!!!

Greutatea luptei.

Se știe cât de insuficiente sunt mijloacele și cât de neegale sunt forțele cu cari ducem în Macedonia lupta în contra Grecilor.

Aceștia au totul, iar noi prea puțin, ba chiar în unele privințe n'avem nimic. Grecii au acolo o tradiție și o cultură de veacuri, au școli bine organizate, au biserici peste tot locul, au atâtea instituțiuni și mijloace de propagandă, au de partea lor puterea mare și influența încă covârșitoare a Patriarhiei cu o droaie de mitropoliți și episcopi, cu un cler numeros au bandele și comitetele teroriste au... în sfârșit, ce n'au dânsii. În altă ordine de idei ei mai au un ideal politic, cu cari hrănesc și ademenesc imaginația partizanilor lor.

În contra lor noi punem în luptă mijloace slabe, arme puține și neeficace, noi nu suntem încă bine fixați asupra țintei ce urmărim, asupra programului de care trebuie să ne ținem.

Și totuși dacă forțele noastre, ori cât de slabe și nedestule ar fi dânsese, ar fi întrebuințate exclusiv numai pentru a ținea piept ori a răpune grecizmul, multe piedici ar putea fi înlăturate, multe puterice fortărețe grecești ar putea fi luate ori, cel puțin, adânc sguduite din temelie.

Și în cazul acesta lupta ar fi nespuse de grea, decât dânsa ar fi mai nobilă, mai sfântă. Se va înălța curagiul și morahul luptătorului se vor aprinde inimile, se vor oțeli piepturile.

Iar toate privirile, toată atențiunea, toate eforturile vor fi îndreptate numai spre o parte: spre partea unde e vrășmașul. Nici o piedică în drum și nici o abatere dela țintă. Nici o altă preocupățiune decât victoria finală.

Dar așa se prezintă oare, situația în Macedonia? Cei ce luptă în Macedonia sub steagul ideii naționale sunt, oare, puși în condițiunea de a-și consacra toată munea, toată inteligența și toată energia numai pentru a feri neamul de loviturile vrășmașului și a-l duce la biruință?

Iată întrebări, la care din nenorocire trebuie să răspundem negativ.

În Macedonia lupta îngreunată de nepriceperea mare, de puținul interes al altora, de indolența multora, de reaua voință, de ticăloșia celor în cari nu bate nici o inimă și nu există nici o conștiință. Că piere neamul, că vrășmașul înaintează pe toată linia, că ne amenință să ne răpună, acestea sunt lucruri mici, lipsite de importanță pentru indivizii cărora natura le-a refuzat ori-ce calitate și în schimb i-a înzestrat din belsug cu toate vițiile.

Ciacalii macedoneni fac cauzei naționale din Turcia un rău mai mare decât înșiși vrăjmașii ei declarați. Acești ciacali fac ca chestiunea să fie înjosită și terfelită, iar elementele noastre mai de valoare să se desguste, sau în tot cazul să-și piarză o bună parte din timp și din muncă ca să facă să dispară petele ce acei mișei pun pe corpul națiunii.

Și nenorocirea mai e, că Macedonia se află departe, iar oamenii supuși ai țării aceștia n'au posibilitatea — și nici dorința, nici tragerea de inimă, — ca să se intereseze mai bine și să urmărească mai de aproape cele ce să petrec în Macedonia. De aceea deseori prinde calomnia, are succes bârfeala.

Mai sunt apoi, atât printre macedoneni, plecați de mult din patrie, o serie de oameni, cari se pretind atotștiutori, cari au totdeauna gata o părere de emis, o soluțiune de dat.

Spunea odată unul: cum se nu cunosc chestiunea macedoneană eu, care am fost la fața locului?

— Și unde mă rog?

— Apoi, m'am dus până la Rusciuc!

Sunt mulți din aceștia, buni numai să încurce trebile, precum mai sunt alții acărora bună credință poate fi foarte lesne indusă în eroare.

Toate acestea sunt pietre grele legate de picioarele acelora, cari să avintă la luptă. Toate acestea îngreunează nespuse de mult sarcina acelora ce zi și noapte în depărtata Macedonia luptă cu primejdia vieții lor pentru drepturile neamului pentru salvarea lui.

Sunt negrăit de triste aceste constatări, dar ele corăspund adevărului.

Se cere mai multă mărinimie de suflet, mai multă dragoste sinceră de neam și sunt oameni, cari dovedesc, că n'au nici una nici alta.

«Rom. dela Pind.»

Partea științifică-literară.

Reflexiuni la idealismul în matematică.

... Idealizmul profesează credința în realitatea ideilor pretinse cu insistență de procesul nostru de cugetare, deși aceste idei nu se pot apercipia cu sensurile și nu se pot imagina».

—Paul Du Bois-Reymond—

I

O singură privire imparțială în istoria matematicelor și în special o simplă cumpănire a unor momente din istoria spiritului dominant în matematică, sunt în stare deja să răstoarne multe prejudeții de-ale celor preocupăți de diferite considerații motivate și nemotivate, conștiente și inconștiente, în ce privește concepțiile formate despre ființa și rostul acestor științe înzestrate în genere cu calificativul de exacte.

Și aici extremele se pot distinge clar.

De-o parte oroare exagerată și aversiune: matematica e studiu rigid, sec, uscat, nefolositor; ce folos poți avea din logaritmi?

Când poți trăi destul de comod și fără ecuațiile de atâtea grade, nu-i oare non-sens să te ocupa cu algebra?

De altă parte goana nebună și aglome-

rație la poarta palatului științelor exacte: trăim în epoca electricității, fără matematică fericirea e imposibilă.

Amândouă extremele au basă comună în egoismul omenesc cu ramificațiile lui, vanitatea, comoditatea etc., prin urmare tot atâtea momente subiective. Să desprindem însă puțin vălul misterios, care acopere pentru mulți aspectul adevărat al matematicii ca și «Abracadabra» odinioară speculațiunile magilor și alchimistilor. Și să privim fugitiv una din frumusețile tainice ale matematicii: idealismul.

De mult au trecut cele două mii de ani de când glăsul Lui a încetat de a arunca seminte de idei 1).

Și El a zis: «Baza universului e numărul și armonia». Și discipolii săi au păstrat cu cu sfințenie cuvântul, căci «așa a zis El».

Numele i-l știe toată lumea, căci teorema lui Pythagora a preocupat mințile tuturor celor ce de-atunci încoace la impulsul împrejurărilor au fost necesități să facă cunoștință cu triunghiul drept. Că Pythagoras însuși se rapoartă la teorema numită după numele său ca și Amerigo Vespucci la America, e un fenomen istoric destul de frecvent și nu va uimi pe nimeni.

Că însă Pythagoras a fost primul, care a enunțat principiul idealist în matematică, deși în formă nehotărâtă, vagă, e un fapt puțin cunoscut; îl voi expune în cele următoare în 2 pași.

Primul pas îl voi face astfel, că voi enumăra câteva idei caracteristice școlii pythagorice. Și în primul rând voi pune ideea, că orice lucru din univers se poate exprima prin numeri.

Adaug apoi însemnătatea simbolică-mistică ce o atribuiau pythagorei în special unor numeri:

Unul, (unitatea) e începutul și originea ori-cărui număr, el însuși nu e număr. Unitatea e închisă în sine; în ea nu e nici un contrast.

Doi, e un număr important, ca primul număr par, în el obvine deja primul contrast.

3 e născut din doi și unul; 1 și 2 ca contraste se împacă în 3.

4 era quadratul lui 2. După ei, era primul număr quadrat.

Zecele era ținut în mare onoare fiind suma dela primii patru numeri: $1+2+3+4=10$. Aveau și un jurământ pe numărul 10.

Ba ce e mai mult 36 era număr sfânt.

Și pe numărul 36 aveau un jurământ. Poziția aceasta de onoare, numărul 36 și-a câștigat-o prin faptul, că este suma primilor 4 numeri pari și a primilor patru numeri impari: $(2+4+6+8)+(1+3+5+7)=36$.

Număr distins era și numărul 6, pentru că e număr perfect, fiind egal cu suma factorilor (divisorilor) săi: $6=1+2+3$. Dar nu numai atât

Ce e mai important, 6 este în acelaș timp și suma primilor trei numeri, și și produsul primilor trei numeri: $6=1+2+3$.
 $6=1.2.3$.

Cu drept cuvânt se face observarea că definițiunea perfecțiunii numerilor nu e corectă, decât pe lângă o restricțiune relativă la divisorii unui număr.

... «Număr perfect e acel număr care e egal cu suma divisorilor sei. D. e. 28 căci el e egal cu suma factorilor sei: 1, 2, 4, 7, 14. Sau, alt exemplu avem în numărul 496, care de asemenea e egal cu suma divisorilor săi: 1, 2, 4, 8, 16, 31, 62, 124, 248».

Că definiția aceasta nu e strict matematică, rezultă din faptul, că Pythagoras nu considera d. e. în cazul lui 28, pe 28 însuși între divisorii lui 28. Tot așa între divisorii lui 496 el nu numără și pe 496 însuși. Cu alte cuvinte printr-o definiție tacită Pythagoras pretinde dela divisorii unui număr să fie necondiționat mai mici decât respectivul număr.

1) Pythagoras, ilustru filosof grec, născut în Samos (589 a. Ch.—470.)

Inchid parentesa și continuu terminând șirul ideilor, caracteristice pentru Pythagoras, cu următoarea:

Pythagoras reducea totul la numeri. Cineva l-a întrebat odată, ce e prietenul? El a răspuns: «Prietenul e un ast-fel de cineva care e eu!» altuia, ca d. e. numărul 220 cu 284.

Al doilea pas îl fac, insistând asupra notei idealiste, ce se poate deduce din cele cât-va idei pythagorice înșirate mai sus.

Iar pasul acesta, cred, că-l pot face și fără digresiunea, ce-ar încăpea aici relative la discușiunea idealismului în genere, și în special la idealismului în artă, filosofie, știință, etc. și încă cu atât mai ușor, cu cât ne stă la dispoziție o definiție atât de precisă a idealismului în matematică, formulată de P. Du Bois Reymond ast-fel: «Idealismul e credința în realitatea ideilor pretinse cu insistență de procesul nostru de cugetare deși aceste idei nu se pot apercipia cu sensurile și nici nu se pot imagina.

Și El a zis: «Baza universului e numărul și armonia».

Interpretând zisa Lui, astăzi s'ar zice: În univers ori-ce se poate exprima în funcțiune de cantități.

Este oare aceasta axiomă? Ori hipotesă? Ori doară e teoremă matematică? Nu, ci e o simplă bombă de idealism, căci în propoziția aceasta e concentrat idealismul matematic întocmai ca energia materiilor explosive într'o bombă.

Sunt cantități — să zicem — concrete: timp, spațiu, pond, stabilite prin convențiune ca și cantități absolute. Afară de acestea avem cantități destule în fizică reductibile la C. G. S.

Cu aceste cantități își au corespondențele lor în realitate, e indiscutabil. Și că întreg macrocosmos-ul se poate descrie prin cantități e ușor de admis. E întrebarea numai: oare există cantități și funcțiuni de cantități și în microcosmos? A răspunde afirmativ la întrebarea aceasta, însemnează, a fi idealist. Durere, bucurie, fericire, iubire, ură, senzații, sentimente, afecte, idei, sunt oare și acestea cantități matematice? Idealismul răspunde afirmativ.

A nu dispune încă de criterii ireproșabile la (să zicem) măsurarea acestor cantități, nu e argument pentru imposibilitatea cantităților psicho-matematice. Măsurarea faptică a acestor cantități e chestie de experimentare în psicho-fizică.

Iar celui ce nu se poate împăca cu ideea, că psihicul omenesc poate fi terenul matematicii, idealismul îi impune ascultare. Convingerea însă i-o poate impune numai experiența și argumentarea.

V. Vlaicu.
St. Phil.

Poșta Administrației.

D-lui D. Cioloca în K. La «Lupta» nu se trimite «Foaia Ilustrată» ca adaus, numai la «Poporul Român». Se poate însă abona. Abonamentul la an face 3 cor.

D-lui Victor Poruțiu în O. Baniu iam primit. Ne-au lipsit însă din cărți și așa până le primim și noi, până atunci nu le putem trimite.

D-lui Vasile Tămaș în P. Dela noi se expediază regulat. Face arătare la poștă să vedem ce e cauza.

1). Se numește eul unui număr suma divisorilor aceluia. Divisorii lui 220 sunt: 1, 2, 4, 5, 10, 11, 20, 22, 44, 55, 110; suma lor (eul lui 220) ne dă 284. Divisorii lui 284 sunt: 1, 2, 4, 71, 142; suma acestora (eul lui 284) este 220. Prin definiție așa dară 284 este prietenul lui 220.

Corolar: Număr perfect este acel număr, care își este prieten sieși. Cu considerare la continuitatea istorică a teoriei numerilor, chestiunea prieteniei numerilor și are importanța sa indiscutabilă.

ROMANUL „LUPTEI“.

SEMNUŢI CELOR PATRU

de CONAN DOYLE. (22)

— Urmare —

Holmes duse batista la gura cânelui, care cu nările umflate miroşia. Aruncând apoi batista, legă cânele de o sfoară lungă şi-l duse până la butea cu apă. Toby începu numai decât să latre; cu nasul la pământ, cu coada ridicată, mergea pe urmele mirosului în așa fugă, încât noi numai cu greu îl puteam urma.

Incepea deja să se facă ziua şi puteam vedea cafea înaintea noastră. În dosul nostru, clădirea mare era pustie. Drumul ne ducea peste pământurile răscolite, al căror aspect lugubru se potrivea de minune cu tragedia ce avuse loc în jurul acesta.

Ajungând la zidul ce înconjura casa, Toby o luă de-alungul lui până am ajuns într'un ungher unde creştea un copac. În zid, lipsiau aici mai multe pietri şi găurile rămase în urmă arătau că pe aici s'au urcat şi alţii. Holmes urcă şi el pe zid, îl ridică pe Toby şi-l lăsa de cea parte la pământ.

«Cel cu piciorul de lemn şi-a lăsat aici urma mâinii — îmi zise Holmes în vreme ce mă urca şi eu pe zid. — Vezi urma aceasta slabă de sânge? Noroc, că n'a plouat de ieri; urmele se vor putea descoperi cu uşurinţă deşi oamenii noştri ni-au întrecut cu 48 de ore.»

Recunosc, că eu nu eram așa de convins mai ales când mă gândeam la mulţimea care va fi umblat în vremea aceasta pe drumul ţării. În curând am prins, însă, şi eu nădejde, căci Toby, fără a şovăi un moment măcar, fugia înainte. Pe semne, mirosul de creosot prelua ori-ce alte mirosuri.

«Să nu crezi, însă, — începu Holmes, — că reuşita întreprinderii noastre se întemeiază numai pe întâmplarea că unul dintre făptuitori a călcat în creosot. Li cunosc acum de ajuns ca să-i pot prinde şi în alt chip. De oare-ce însă era mai natural procedea acesta, am ţinut că nu e rău să urmărim calea naturală. O problemă atât de frumoasă şi de interesantă pe cum mi-o închipuise eu la început, fireşte, nu ne mai oferă cazul acesta. Fărăînd ndrumarea asta a creozotului poate am fi puţut câştiga oare-care glorie.

— Gloria şi recunoştinţa nu vor lipsi nici de data aceasta, domnule Holmes! — Într'adevăr, nu înţeleg cum ai ajuns la constatările d-tale? Spre pildă, cum l'ai puţut descrie cu atâta precizie pe omul cu piciorul de lemn?

— Ei, simplu de tot. Lucrul e foarte firesc şi clar. Nimic supranatural. Ascultă numai: Doi oficeri comandanţi la o închiisoare află un decret important care se referă la o comoară mare. Un englez, cu numele Jonathan Smith, face planul locului unde e comoara. Am văzut numele acesta pe planul descoperit în portofoliul căpitanului Morstan. Small, cum îţi vei aduce aminte, a iscălit acest plan în numele său şi al tovarăşilor săi cu «Semnul celor patru». Pe baza acestui plan, oficerii — poate amândoi, poate numai unul — au găsit comoara şi-au adus-o în Anglita; condiţia însă, sub care li-s'a descoperit taina, n'au împlinit-o însă. Întrebarea e, de ce nu s'a dus însuşi Jonathan Small să ia comoara? Răspunsul nu poate fi greu. Datul de pe plan dovedeşte, că e din vremea când Morstan era comandant pe colonia deportaţilor. Jonathan Small nu putea să ridice el comoara, fiindcă atât el, cât şi tovarăşii sei erau deportaţi şi astfel lipsiţi de libertate.

— Toate aceste sunt, însă, numai presuneri.

— Dimpotrivă, sunt deducţii logice cari corăspund realităţii; ne-o dovedesc cele ce au urmat: majorul Scholto trăieşte câţiva ani în linişte, stăpân peste comoară. Apoi primeşte din India o scrisoare care îl îngrozeşte. Ce i-se scria?

— Poate că tovarăşii, cărora nu le ţinuse făgăduinţa, au fost puşi în libertate. — Sau că au fugit. Presupunerea aceasta a mea e mult mai probabilă, căci terminul când aveau să fie puşi în libertate, îl cunoşteau amândoi oficerii şi nu l'ar fi surprins pe majorul Scholto. Ce face Scholto în urma scrisorii? Incepe a se feri şi păzi de un om cu picior de lemn, de un om alb ţine minte! Într'o zi crede, că un telal englez e duşmanul lui şi trage asupra lui un foc de revolver. Pe plan nu vedem decât un singur nume de om alb; ceilalţi sunt toţi mohamedani sau hinduazi. Prin urmare putem presupune cu siguranţă, că Jonathan Small şi omul cu piciorul de lemn sunt una şi aceeaşi persoană. Găseşti vre-o lacună în expunerile mele?

(Va urma.)

Economie.

Preţurile cărnei în oraşele din provincie. Asociaţia regnicolară a agricultorilor ungari a dat la sfârşitul săptămânei trecute publicităţii preţurile cărnei în oraşele din provincie. Din acestea însemnăm următoarele: (Preţurile sunt socotite de kilogram şi în fileri).

	Carne de vită		Carne de porc		Carne de oaie	
	I	II	I	II	I	II
Arad . . .	160-142	200-160	160-140	110		
Aradul-Nou	136-128	160-152	128	120	100	
Becicherecul-M.	128-112	200	160	144-128	104	
Bichiş-Ciaba	128-120	170-160	136-	85		
Oradea-Mare	128-112	180-160	160-144	96		
Panciova	136	128	180-160	144-136	70	
Sân-Micl.-M.	152-148	—	152	144-	100	
Sătmar . . .	112-	—	140	120-	80	
Verşeş . . .	130	—	180-	140	110	
Timişoara	184-	—	200-	175-	—	
Sibiu . . .	160-138	130-120	140-128	100		

Preţurile cerealelor în oraşele din provincie. Asociaţia regnicolară a agricultorilor ungari a dat la sfârşitul săptămânei trecute publicităţii preţurile cerealelor în oraşele din provincie. Din acestea însemnăm următoarele: Preţurile sunt socotite de maza metrică (= 100 kgr.) în coroane şi fileri.

	maza metrică (= 100 kgr.)				
	Grâu	Secară	Orz	Ovăz	Cucuruz
Arad	24.40	22.-	14.60	14.40	13.-
Aradul-Nou	24.20	22.-	14.60	14.40	13.60
Becicherecul-M.	22.60	18.80	13.10	14.60	12.60
Bichiş-Ciaba	24.80	—	14.40	—	14.40
Debreţin	24.20	22.40	14.80	16.50	13.50
Panciova	21.40	—	12.80	14.20	12.80
Oradea-Mare	24.-	22.-	14.-	15.-	12.40
Sân-Miclăuş.-M.	24.-	21.-	13.60	14.-	12.60
Sătmar	24.40	22.60	13.60	15.40	14.40
Sibiu	23.50	19.-	14.-	13.60	13.-
Verşeşi.	22.-	20.-	15.-	14.80	12.20
Timişoara	23.-	21.-	15.-	15.-	12.10

Bursa de efecte.

La încheierea bursei au notat:		Coroane
Acţiile institutului de credit		631.—
„ „ austriac	vinde	752.75
„ „ ung.	„	474.75
„ băncei de escompt	„	673.50
„ soc. căilor fer. aust. ung.	„	111.20
Renta ung. de aur 4 proc.	„	93.10
„ „ coroane 4 „	„	114.75
„ „ austr. de aur 4 „	„	97.—
„ „ coroane 4 „	„	101.—
Scrisuri fonciare „Albina“	„	19.21
Napoleond'or (20 franci aur)	„	23.60
mărci germane, aur	„	

Galbeni austriaci şi ungureşti	„	11.43
Bilete germane 100 mărci	„	118.—
„ franceze 100 franci	„	96.15
„ italiene 100 lire	„	96.20
„ române 100 lei	„	94.05
Rubte ruseşti de hârtie	„	2.53

Tariful transportului pe năi. Pentru transportul mărfurilor pe apă se plăteşte până la Budapesta de 100 kilograme: Dela Panciova 52—56 fileri, Neoplanta (Ujvidék), 46—48, Bezdán 34—38, Senteş — Seghedin —, Zenta —, Titel 48—50 Timişoara —, Becicherecul-Mare 54—56 fileri.

În aceste sume sunt socotite şi darea de transport precum şi taxa de asigurare.

Piaţa din Budapesta.

I. Cereale.	
Grâu, m. metr. (100 kgr.)	frum. 26 cor. 20 fil mijl. 25 „ 55 „
„ „ „ „ „ „ slab	24 „ 75 „
Secară, „ „ „ „ „ „ dela	23.60 — 24.10
Orz, „ „ „ „ „ „ „	15.70 — 16.10
Cucuruz nou „ „ „ „ „ „ „	14.— — 14.20
Ovăz „ „ „ „ „ „ „	16.55 — 17.40
Rapiţă „ „ „ „ „ „ „	34.50 — 36.—

II. Producte.	
Preţurile sunt socotite după 100 kilograme în bani gata.	
Unsoare de porc, dela	144 cor. — 145 cor
Slănină . . . „	107 „ — 114 „
Cartofi . . . „	4.30 „ — 5.30 „

III. Târgul de porci din Kőbánya (Steinbruch) (Prima calitate ungară.)	
Bătrâni . . .	— — — fileri kilogramul.
Tineri . . .	126—128 „ „

Redactor responsabil:

GEORGE PLEŞOIANU.

Abonament nou la „Zăvodul“

foaie glumeată ce apare în Cluj.

Primind sfatul mai multor amici şi binevoitori, am hotărât să reducem în mod însemnat preţul de abonare a „ZĂVODULUI“ cu 1 Ianuarie 1908 st. v. ca să poată ajunge şi cel mai serman român la un păzitori credincios de casă; şi anume:

Pe 1 lună — cor. 40 fil. | Pe 6 luni 3 cor. — fif.
Pe 3 luni 3 „ 50 „ | Pe 1 an — 5 „ — „
Un număr singuratic 10 fil.

„Zăvodul“ va apărea în 15 şi 30 a fiecărei luni; în formatul de până acum, dela 8—16 pagini.

Până acuma au apărut 3 numeri. Numărul al 4-lea, cu ortografia Academiei va apărea la 1 Ianuarie 1908 st. v. cu următorul cuprins:

1. „Când cine-va vrea să între şi în raiu cu viclesug“. (Povestire de răs cu hohot.)
2. „Lipova şi Clujul“. (Asămănare hazlie.)
3. „In lături cu el. Iscălim şi noi.“ (Acte şi fapte adevărate cel ce ştie şeinăului [compătimi] să nu le cetească.)
4. „Cartye gyin Cluj.“ (O epistolă de răs.)
5. „Clopotariul Şilimon.“ (Monolog comic.)
6. „Din înţeleptiunea vieţii amară-cetire.“
7. Caricaturi de răs.
8. Stafeta „Zăvodului“.

Căştigându-şi „Zăvodul“ colaboratori buni şi din loc şi din provincă, va face voie bună în fiecare sară.

Cine nu va râde cu hohot cetind şi numai nrul 4 ce apare şi va putea dovedi aceasta, pentru fiecare coroană trimisă va primi zece.

Deci abonaţi-l, până nu trece!
Alte vesti în nr. 4 ce va apărea.

„Octoih Bogat“

ediția II-a

CU LITERE LATINE

de

George Cătană

învățător

cuprinzând întreaga rânduială a Vecerniei, Utreniei și Liturghiei, împreună cu glasurile, podobile, sfetilnele învierii, polileul, pripelele și psalmii aleși, catavasiile, troparele, condacele, irmoasele, și privesnele tuturor sărbătorilor precum și tipicul catavasiilor de peste tot anul.

Mai departe conține cântări de morți și un adaus bogat de rugăciuni trebuincioase fiecărui creștin, — întocmite pe sama bisericilor și a tuturor cântăreșilor mici și mari.

Se estinde pe **312** pagini, format mare, cu un tipar frumos și curat și pe o hârtie bună și fină.

Prețurile:

Legat simplu	2 Cor. 40 fil.
„ în pânză cu cruce aurită	3 „ —
„ jumătate în piele cu cruce de aur	4 „ —
„ întreg în piele căptușită, aurit foarte frumos și la margini, în cutie elegantă	7 „ —

La comanda să se adauge plus 20 fil. pentru porto.
Pentru trimiterea recomandată 45. fil.

Se poate comanda la administrația „Poporul Român“, Budapesta, VII., István-út nr. 11.

Dela administrația „Poporul Român“
Budapesta, VII., István-út nr. 11

se poate comanda:

„Cantorul Bisericesc“

cea mai bună carte pentru cântăreții noștri, preoți și învățători.

Intocmită de **GEORGE BUJIGAN**, învățător.

Cel mai potrivit dar
de Crăciun bisericilor.

Cartea se estinde pe **420** pagini mari și este aprobată din partea forurilor bisericești competente.

Prețul broșat 10 cor., legat în pânză 12 cor., legat în jum. piele 14 cor., legat în lux 16 cor.
Porto poștal 82 fil.

Esemplarele se compactează aici în Budapesta la cea dintâiu legătorie de cărți și execuția lor este o adevărată artă în măestria compactoriei.

Cine vrea să ajungă cât mai îngrabă în posesiunea cărții, numai de aici să o comande.

„Dar de Crăciun!“

TABLOUL DEPUTAȚILOR NAȚIONALIȘTI

Fotografiile foarte bine reușite ale celor 25 deputați din clubul parlamentar al naționalităților.

Mărimea tabloului 32×42.

Prețul 1 cor.

Prețul 1 cor.

Pentru pachetare și trimiterea cu poșta recomandat plus 60 fil.

Tabloul se poate comanda încadrat în ramă frumoasă. Lățimea ramei 10 cm. Prețul cu porto cu tot **5 cor. 92 fil.**

Ramă foarte frumoasă pentru ori care salon cu 4 cor. mai mult.

Un tablou admirabil în ramă foarte frumoasă care reprezintă pe

Un minunat tablou care prezintă

Mihai Viteazul

Vinerea Mare

mărimea 42×52 cm. Lățimea ramei 10 cm. Prețul 5 cor., plus 92 fil. porto.

mărimea 50×65 cm. Lățimea ramei 10 cm. Prețul 6 cor., plus 92 fil. porto.

Se poate comanda la administrația „Pop. Rom.“, Budapesta, VII., István-út nr. 11.

A aparut

Diletantul Român

Indigitări și sfaturi cum să jucăm teatru

scrise în uzul societăților de diletanți, al reuniunilor de cântări cari dau reprezentațiuni teatrale, precum și al tuturor amatorilor jocului scenic

de
Iosif Velcean

învățător în Reșița.

CUPRINSUL.

1. Ce este teatrul?
2. Alegerea pieselor teatrale.
3. Regizarea pieselor teatrale.
4. Inspecționarea pieselor.
5. Sufflorul.
6. Decopierea rolurilor.
7. Memorizarea.
8. Repetițiile.
9. Artă interpretării.
10. Bunul simț pe scenă.
11. Mișcarea și gesturile pe scenă.
12. Mimică și gesturi.
13. Fardarea.
14. Deghizarea.
15. Aplicarea barbei și a mustațelor.
16. Costumarea.
17. Reprezentațiunea.
18. Recenziunile teatrale.
19. Regulament de conduită.
20. Dispozițiuni contra focului.
21. Descrierea scenei.

Apendice.

Cartea cuprinde **144** pag. Mărimea 8° mic.

Cartea e înzestrată cu **56** chipuri.

Prețul broșat 1 cor. Legat în pânză cor. 1.60.
Portoul poștal 10 fil.

Se poate comanda la administrația „Pop. Rom.“, Budapesta, VII., István-út nr. 11.

O colecție:

10 cărți ilustrate

de CRĂCIUN, modele mai nouă, foarte frumoase, numai

I coroană 20 fileri.

Zece ilustrate de ANUL

NOU tot cu acest preț.

Se poate comanda la administrația „Pop. Rom.“, Budapesta, VII., István-út nr. 11.

Calendarul „Minervei“

din București pe anul 1908,

se poate comanda dela Administrația „Poporul Român“, Budapesta, VII., István-ut 11.

Prețul I coroană 25 fileri.

Porto poștal 10 fileri.

Trei foi ^{numai} _{pentru} 5 coroane la an!

„Poporul Român“

apare odată la săptămână,

„Foaia Ilustrată“

apare odată la săptămână,

„Cucu“

oaie umoristică-poporală, apare de două-ori la lună

Toate trei foi împreună numai

5 coroane pe an.

Pe deasupra „Calendarul Poporului Român“, în cinste.

Atențiune!

„Foaia Ilustrată“ se va trimite numai aceluia, cari vor trimite abonamentul înainte pe un an 1 cor. 04 fil., pe jumătate de an 52 fil. de fiecare număr.

Vanzătorii foii „Poporului Român“ să ne avizeze câte exemplare să le trimitem spre vânzare.

„Poporul Român“ cu „Foaia Ilustrată“ împreună costă

pe un an --- --- 3 cor. 12 fil.

„ jumătate an --- 1 „ 56 „

„ trei luni --- --- „ 78 „

Prețurile acestea sunt numai pentru aceia, cari abonează mai multe exemplare pe o singură adresă.

Impărțitorii foii primesc rabat cuvenit.

Un

candidat de avocat

cu praxă

afără numai decât aplicație în cancelaria subscrisului.

Dr. George Rossin,

advocat,

1-3

Nagyvárad, Tisza Kálmán-tér.

Comercianți!

Cari voesc să servească cumpărătorilor cu un calendar frumos, bun și ieftin, ceară în comisiune

CALENDARUL

„POPORULUI ROMÂN“

dela Administrația „Poporul Român“ Budapesta, VII., István-ut 11.

Prețul 40 fileri.

Se estinde pe 208 pagini cu 100 chipuri.

Comercianții primesc 25% rabat.

Pentru abonenții „Luptei“ Foaia Ilustrată costă 3 cor. pe an.

Cumpărați Calendarul Poporului Român pe 1908.

Cel mai frumos și bogat calendar românesc dela noi. Se estinde pe 13 coale de tipar, 208 pagini.

Conținutul Călinarului:

1. Cronologia anului. Cele 12 luni cu roșu. După fiecare lună o pagină curată pentru însemnări. Regentele anului. Luna. Intunecimi. Zile de repaus. 29 Februarie. Semnele cronologice. Zile schimbătoare peste an. Posturile. Deslegarea posturilor. Anotimpurile. 2. Tabla cametelor. 3. Domnitorii din Europa cu 29 chipuri. Țările și numărul locuitorilor și cu capitala fiecărei țări. 4. Consulatele din Budapesta. 5. Poșta: I. Scrisori; II. Mandate poștale; III. Pachete; IV. Telegramme. 6. Călătoria cu trenul: a) persoane; b) pachete. 7. Timbre și taxe pe tot felul de rugări, sentințe, contracte, petiții, etc. 8. Despre procese: Un articol în 10 capitole, foarte interesant și folositor pentru oameni dela sate. — Partea literară: 9. Norocul celor trei fete. 10. Câți jidani sunt pe lume? 11. Blăstămul soției (poezie). 12. Isus și paserile. 13. Blăstăm de mamă (poezie). 14. Obiceiuri rele. 15. Vrăjitoarea. 16. Cucul și domnișorul. 17. Români. 18. La botez (poezie). 19. De când sunt judecătorii? 20. Telegrafia. 21. Trai la stână. 22. Ciudățeni la animale. 23. Scrisoarea orbilor. 24. Purecele. 25. Graba strică treaba. 26. Analfașii. 28. Emigrarea. 29. Răscoala țărănească. 20. Jocurile Sfântului Ilie. 31. Lupta pentru drepturile noastre. 32. Ră-

vașul anului cu toate întâmplările mai însemnate din lume. 36. Ce e românesc în Budapesta? 35. Razele Röntgen. 36. Baia de cărbuni. 37. Sfaturi economice. 38. Glume presărate în tot textul Calendarului și anunțuri.

Dintre ilustrații amintim: Casa deputaților (Reichsrath) din Viena. — Deputații români din parlamentul austriac. — Dr. Vasile Lucaciu. — Vichentie Babeșiu. — Deputații țărani din parlamentul austriac. — Casele fundațiunii Gozsdu din Budapesta. — Capela gr.-or. română din Budapesta. — Conducătorii comunității bisericesti gr.-or. rom. din Budapesta. — Redactorii ziarului „Lupta“ și „Poporul Român“. — Reuniunea meseriașilor români din Budapesta. — Personalul tipografiei „Poporul Român“. — Sala de zețarie a tipogr. „Poporul Român“. — Departamentul mașinelor de tipar a tipogr. „Poporul Român“. — Boboteaza în București. — Biserica țărului Alexandru II din St.-Petersburg. — „Vatra luminoasă“ din București. — Palatul regal din Buda. — Sala mică de dans. — Odaia de dormit a regelui și alte multe chipuri

100 la număr.

Invalitoarea Calendarului și de astă dată se prezintă în formă de tot modernă, tipărită în 3 culori.

Un exemplar costă 40 fileri, iar porto poștal 10 fileri. Cei ce comandă cel puțin 15 exemplare, primesc 10 procente rabat, adică 15 exemplare costă 5 cor. 10 fil., 25 exemplare costă 8 cor. 50 fil., 50 exempl. costă 17 cor. și așa mai departe. Dela 15 exempl. în sus plătim noi și portpostal. Cei ce comandă mai puțin de 15 exempl., plătesc 10 fileri pentru fiecare exempl. Comercianții primesc 25 procente.

Comandele să se adreseze la

„Poporul Român“ Budapesta, VII., István-ut 11.

Dar de Crăciun pentru copii

Biblioteca copiilor, volum cu povești, foarte luxos ilustrate.

Au apărut până acum:

Robinson Crusoe . . .	Lei 1-50
Fetița cu bonetul roșu . . .	„ 1-50
Basme alese . . .	„ 1-50
Din lumea copiilor . . .	„ 1-50
Jucăriile lui Titu și ale Mimi . . .	„ 1-50
Bunădimineața lui Moș Ajun . . .	„ 1-50
Animalele domestice, cu ilustrațiuni și versuri, foile gros cartonate indestructibile . . .	„ 2-—
ABC, învățăm să citim (nou) . . .	„ 1-50
Învăț să socotești, dacă vrei să nu greșești. Carte cu ilustrațiuni instructive de calcul, cartonată . . .	„ 2-50
Povestea celor doi sbârliți, cartonată . . .	„ 1-50
A fost odată...! Povești alese. Un volum mare cu ilustrații (nou), cartonată . . .	„ 2-50

De toate pentru copilașii noștri, ilustrat, cartonată . . .	Lei 3-—
Robinson după Foș, bogat ilustrat, traducere de R. Rosetti, cartonată . . .	„ 3-—
Idem fără ilustrație, cartonată . . .	„ 1-50
Din Una mie și una noapți cartonată . . .	„ 3-—
Copiii la țară, o poveste veselă. Un volum mare, foarte bogat ilustrat (nou), cartonată . . .	„ 3-—
Florini Al.: Povești populare, cartonată . . .	„ 2-—
Iosif Sf.: A fost odată, cartonată . . .	„ 1-50
Smara: Corbul cu pene de aur, povești, ilustrat, cartonată . . .	„ 2-50
Speranță Th.: Pentru toți copiii, frumos ilustrat, cartonată . . .	„ 2-50

Biblioteca copiilor (ediția „Luceafărului“ Sibiu):

Volumul I.	Cor. 1-60
„ II.	„ 1-60
„ III.	„ 2-—

Se poate comanda la administrația „Poporul Român“, Budapesta, VII., István-ut nr. 11.